

aan Presidenten-Raad Overleg
van Strategie & Innovatie Board
datum 27 januari 2025
onderwerp AI-Strategie

Verantwoord en innovatief: AI voor een rechtvaardige Rechtspraak

De Rechtspraakstrategie voor artificiële intelligentie

Artificiële Intelligentie (AI) verandert de wereld ingrijpend. Het zal effect hebben op hoe de Rechtspraak werkt, het rechtspreken en het toezichthouden. Procespartijen zullen AI gebruiken, AI (of door AI gegenereerde content en besluiten) zal onderwerp van geschil zijn en AI zal impact hebben op bewijsvoering. AI kan ook oplossingen bieden voor de grote vraagstukken waarvoor de Rechtspraak staat zoals het structurele rechterstekort, toegang tot het recht en (te) lange doorlooptijden. Tegelijkertijd moeten we onze ogen niet sluiten voor uitdagingen als de bescherming van fundamentele rechten waaronder privacy, non-discriminatie en (rechterlijke) autonomie. Deze strategie beschrijft hoe de Rechtspraak tegen AI aankijkt en op welke wijze ze met deze ontwikkeling wil omgaan.

Artificiële Intelligentie is overal. AI is een systeemtechnologie en zal net als het internet onze samenleving ingrijpend veranderen. De Rechtspraak moet zich er hoe dan ook toe verhouden. Enerzijds manifesteert AI zich in de casuïstiek. Hoe gaan we om met door AI gegenereerde proces- en bewijsstukken? Welk effect heeft AI op bewijsvoering, *equality of arms*? Anderzijds biedt AI de Rechtspraak zelf ook kansen. Hoe benutten we die? Hoe zetten we AI in op de grote vraagstukken van de Rechtspraak?

We zien op korte termijn kansen voor het verbeteren van arbeidsintensieve administratieve en logistieke processen zoals roosteren en plannen, pseudonimiseren van uitspraken en het verbeteren van besturing van processen via voorspelmodellen voor instroom en routing. Of als hulpmiddel bij het opstellen van nieuwsberichten, brieven en presentaties etc.. Ook zien we kansen in het verbeteren van het contact met de maatschappij/burger; bijvoorbeeld door het automatisch samenvatten van uitspraken op B1-taalniveau en voorlichting door chatbots in natuurlijke taal. Maar ook in het juridisch werkveld denken we arbeidsintensieve processen te kunnen verbeteren met behulp van AI zoals termijncheck, het vinden van de juiste jurisprudentie en het opsporen van afwijkingen binnen de Rekening en Verantwoording-verslagen van Toezicht. En we zien een grote rol van AI bij de ondersteuning van het analyseren, structureren en samenvatten van grote, complexe dossiers en bijvoorbeeld het opstellen van concept-uitspraken.

Het gebruik van AI-technologie (zowel door procespartijen als door de Rechtspraak zelf) dient in overeenstemming te zijn met rechtsstatelijke eisen voor een eerlijk proces, de toegang tot de rechter en de rechterlijke onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Dit lijkt een open deur maar dat is het niet. Technologie is niet waarde vrij en bovendien door concentratie van kennis, kapitaal en data een machtsfactor. We moeten zorgen dat het rechterlijk domein gevrijwaard blijft van ongewenste technologische invloeden. Een hulpmiddel hierbij is de Europese AI-verordening. Deze verordening maakt onderscheid tussen laag- en hoogrisicotoepassingen en stelt allerlei

datum 27 januari 2025
onderwerp AI-Strategie
pagina 2 van 3

verplichtingen bij het gebruik van AI, afhankelijk van het risicoprofiel. Als Rechtspraak volgen we deze verordening als vanzelfsprekend.

De rechterlijke macht vormt de derde staatsmacht en speelt een cruciale rol in de democratische rechtsstaat. Deze macht dient onafhankelijk te blijven, zowel van de twee politieke staatsmachten: de wetgevende en de uitvoerende macht, als van anderen. Artificiële Intelligentie (AI) heeft het potentieel om de rechterlijke autonomie direct en indirect te beïnvloeden. Zowel de Europese Unie in haar AI-Verordening als de Raad van Europa in CCJE Opinie 26 hebben uitdrukkelijk opgeroepen tot maatregelen die waarborgen dat AI de rechterlijke oordeelsvorming niet oneigenlijk beïnvloedt.

De ambitie van de Rechtspraak is om risico's van AI te herkennen en hier passend mee om te gaan. Tegelijkertijd biedt AI een krachtig middel om grote uitdagingen van de Rechtspraak aan te pakken.

Het gebruik van AI vindt echter uitsluitend plaats binnen de kaders van de rechtsstaat, waarbij menselijke controle, transparantie en ethische waarborgen centraal staan.

De Rechtspraak ziet veel toegevoegde waarde in het gebruik van AI in laagrisicoprocessen en zet hier dan ook gericht op in. Dit gebeurt op verantwoorde wijze en in lijn met de kernwaarden van de Rechtspraak. Door een 'learning-by-doing'-benadering wordt kennis en kunde opgebouwd, zowel technisch als juridisch en organisatorisch. Hiermee wordt een stevige basis gelegd om in de toekomst te kunnen voldoen aan de strenge eisen die gesteld worden aan hoogrisico-AI. Tot die tijd blijft de inzet van AI in hoogrisicoprocessen uitgesloten, om de onafhankelijkheid en betrouwbaarheid van de rechterlijke macht volledig te waarborgen.

De Rechtspraak speelt een cruciale rol in de toepassing -maar daarmee ook nadere interpretatie- van het recht in een AI-tijdperk middels de concrete zaken die voorliggen. De Rechtspraak is een wezenlijke actor in het vormgeven van rechtsbescherming, rechtszekerheid, etc. in een democratische rechtsstaat waarin AI steeds meer in de haarvaten doordringt (inclusief het bieden van 'tegenwicht'). We hanteren een 10-puntenplan om deze strategie te realiseren:

1. We ontwikkelen een afwegingskader ten behoeve van de bescherming van de rechterlijke macht als onafhankelijke derde staatsmacht, de autonomie van de rechter, fundamentele grondrechten (w.o. artikel 6 EVRM), onze kernwaarden (w.o. voor AI relevante waarden als soevereiniteit en duurzaamheid), ethiek (bijvoorbeeld door het gebruik van de IAMA, dat staat voor de Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes), en dergelijke;
2. We richten onafhankelijk toezicht in op adequaat gebruik van dat afwegingskader, opdat niet alleen de vraag "‘mogen’ we het?", maar ook over de vraag "‘willen’ we het?" gesteld wordt;

datum 27 januari 2025
onderwerp AI-Strategie
pagina 3 van 3

3. We ontwikkelen samen met de vakinhoud visies, reglementen, afspraken of wat verder nodig is om in de casuïstiek adequaat om te kunnen gaan met AI. We zijn daarover in dialoog met relevante stakeholders zoals de NOvA en ketenpartners;
4. We investeren in een voorlichting-, ontwikkel- en trainingsprogramma naar omgang met AI in de casuïstiek van de rechterlijke praktijk. Dit doen we ook om nieuwe AI-toepassingen te herkennen, te ontwikkelen, te gebruiken en de juiste inzet te waarborgen;
5. We investeren en participeren actief in publieke initiatieven zoals gezamenlijk optreden met ketenpartners als J&V datalab, NFI en GPT-NL. Daarnaast werken we samen in Europees verband (ENCJ, CCJE), met maatschappelijke partijen en wetenschap;
6. We blijven experimenteren, mede op initiatief van de gerechten en ideeën vanuit de gerechten. Waar mogelijk schalen we snel op naar landelijke invoering en delen onze ervaringen;
7. We investeren in een data- en AI-platform dat naast experimenteren ook kan opschalen om daadwerkelijk toegevoegde waarde te kunnen leveren voor gerechten en rechtzoekenden;
8. We maken werk van het voortdurend verbeteren van de kwaliteit en beschikbaarheid van rechtspraakgegevens, omdat we beseffen dat deze randvoorwaardelijk zijn voor het gebruik van AI. We ontwikkelen een kader voor verantwoorde datadeling, rekening houdend met privacy, beschikbaarheid, integriteit, en vertrouwelijkheid van gegevens;
9. We richten ons met name op laagrisicotoepassingen. Door ‘learning-by-doing’ zijn we steeds beter in staat de randvoorwaarden in te vullen voor toepassingen die meer richting hoog risico gaan. Rechterlijke oordeelsvorming (zoals een robotrechter) sluiten we echter uit;
10. We zorgen voor adequate besturing en monitoring van AI-projecten en AI-toepassingen. We zijn compliant met de AI-verordening. We zijn transparant over de inzet van AI. Inzet van AI nemen we op in een publiek toegankelijk algoritme/AI-register. We evalueren en updaten onze AI-strategie regelmatig, in lijn met technologische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Crash Course AI en de Rechtspraak

Medewerkersmiddag Rechtbank Oost-Brabant
6 november 2025

Even voorstellen

- Programma AI

Programmateam

5.1(2)e [redacted] 5.1(2)e (Rvdr 's-Gravenhage)
Programmamanager

5.1(2)e [redacted]

Gravenhage)
Programmasecretaris

5.1(2)e (Rvdr 's-Gravenhage)
Coördinator AI-geletterdheid

5.1(2)e (Rvdr 's-Gravenhage)
Projectleider

5.1(2)e (Rvdr 's-Gravenhage)
Beleidsmedewerker

5.1(2)e IVO Rechtspraak)
Deelkwartiermaker AI

Wat weet jij al van AI?

Eens/oneens

- Ik heb redelijk wat kennis over AI
- Ik weet wat het verschil is tussen een algoritme en AI
- Ik kan AI-gegenereerde stukken onderscheiden van authentiek materiaal (foto's, video's, tekst)
- Ik gebruik dagelijks generatieve AI

Inhoud

- Programma AI: wie zijn we en wat doen we?
- Wat is AI?
- AI binnen de Rechtspraak
 - Kaders: wat mag wel, wat mag niet?
 - Ontwikkelingen (RechtspraakGPT)
- AI in de casuïstiek

Programma AI binnen de Rechtspraak

Verantwoord en innovatief

- AI is niet meer weg te denken uit onze maatschappij
- De wereld gebruikt in toenemende mate AI en dat zien we terug in de casuïstiek
- AI biedt de Rechtspraak ook kansen
- AI verandert met de dag, gekozen voor een organische aanpak

Programma AI binnen de Rechtspraak

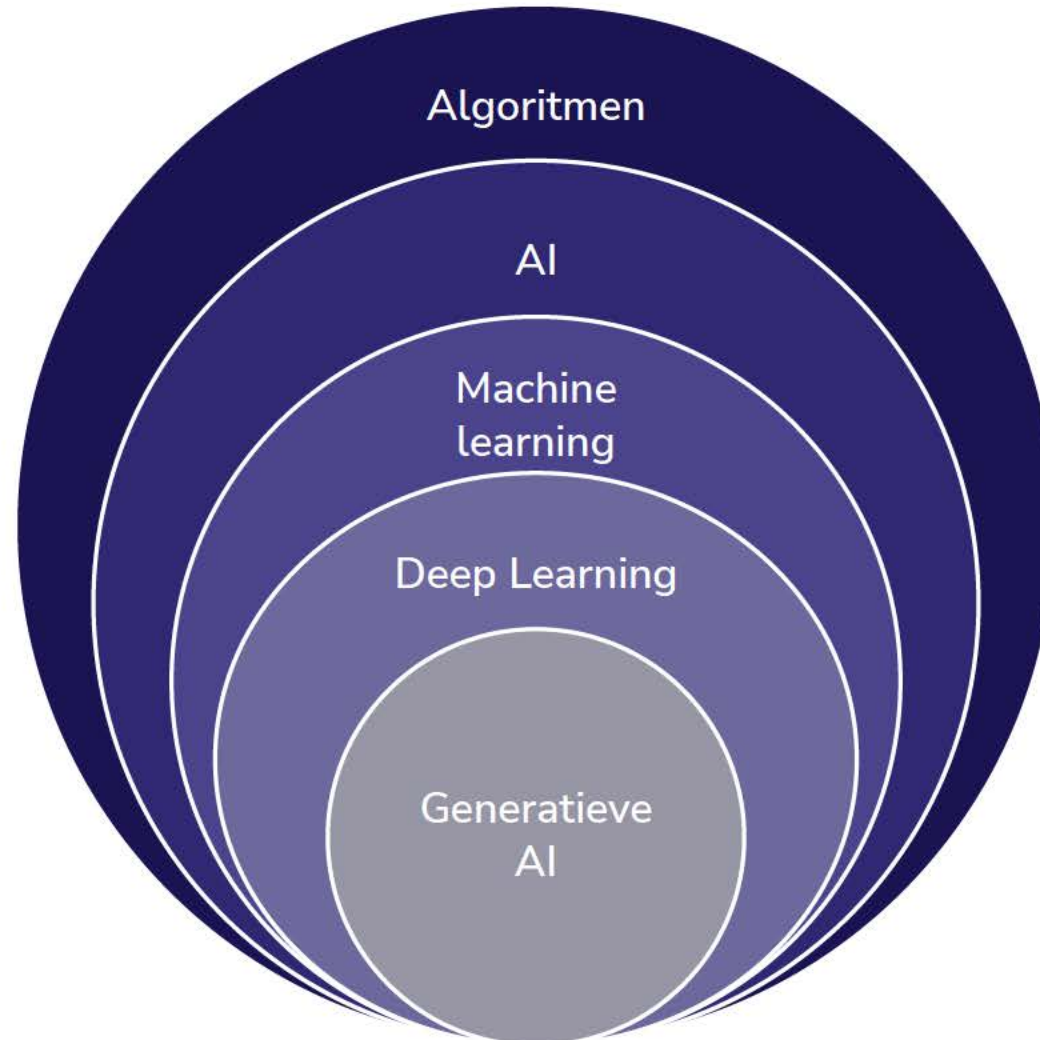
Verantwoord en innovatief

- Programma als regisseur
- Uitvoeren van de AI-strategie
 1. Realiseren van AI-toepassingen waarmee de Rechtspraak efficiënter en/of effectiever kan werken
 2. Weerbaar maken van de Rechtspraak op het gebruik van AI in de maatschappij & procespartijen
 3. Opleiden van (alle) rechtspraakmedewerkers om (1) en (2) mogelijk te maken (AI-geletterdheid)
- Aanpak
 - Starten met laagrisico toepassingen
 - *Learning by doing*

Wat is AI volgens jullie?

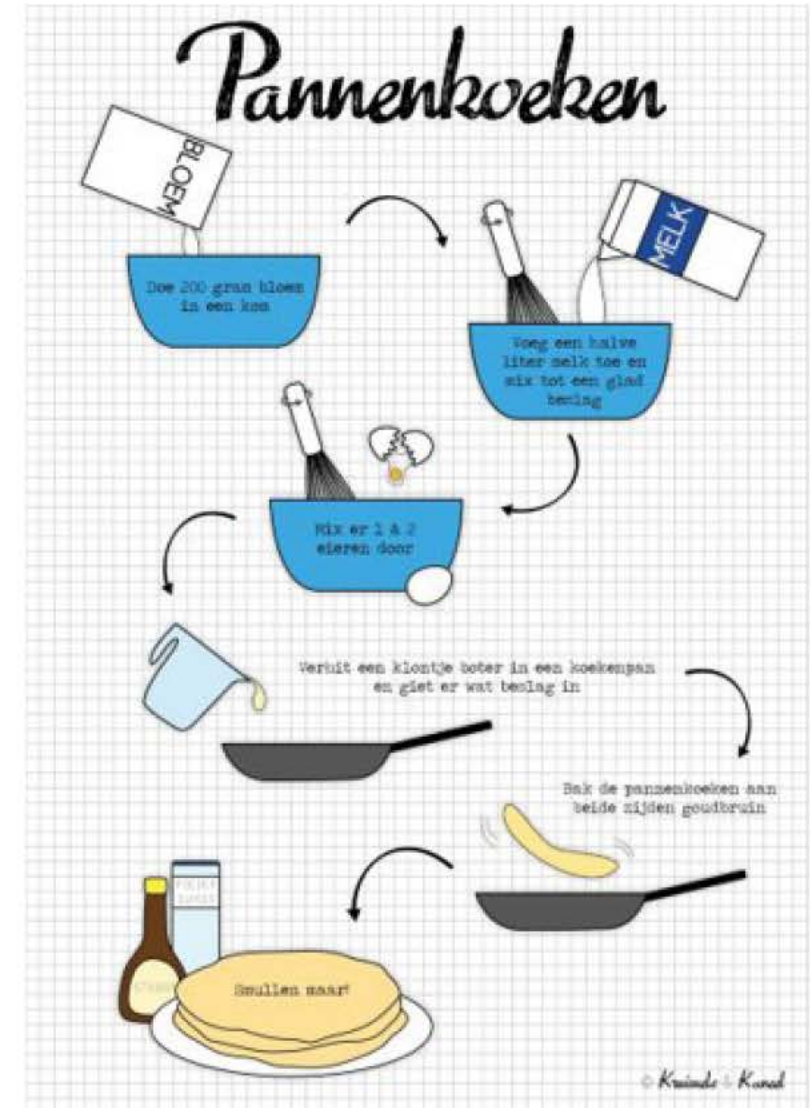
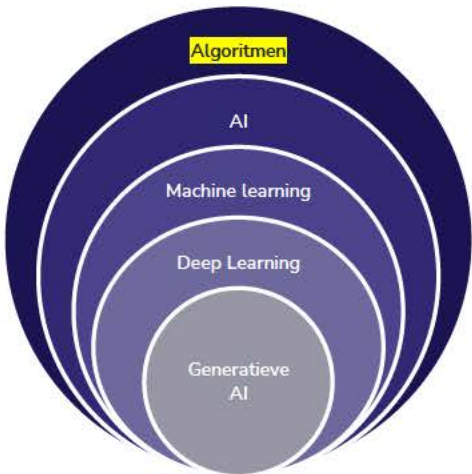
- Schrijf voor jezelf in een aantal steekwoorden op wat AI is volgens jou

Verskillende vormen van AI

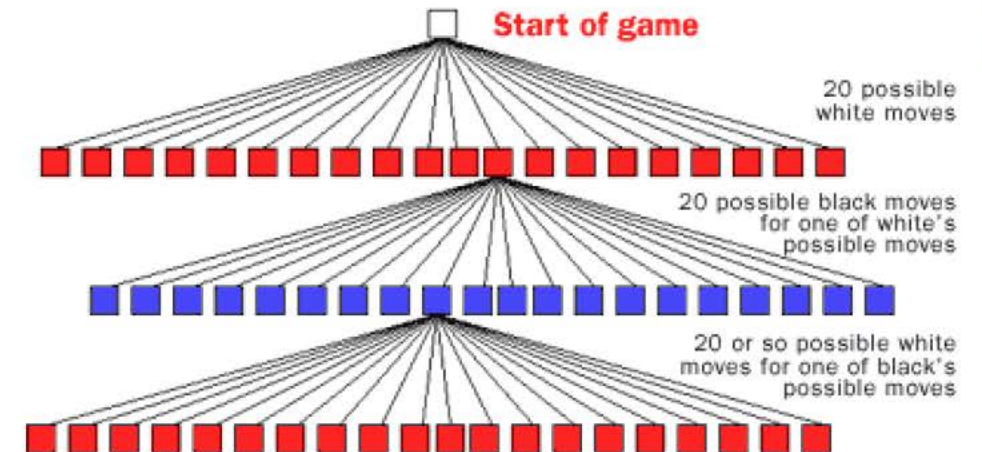
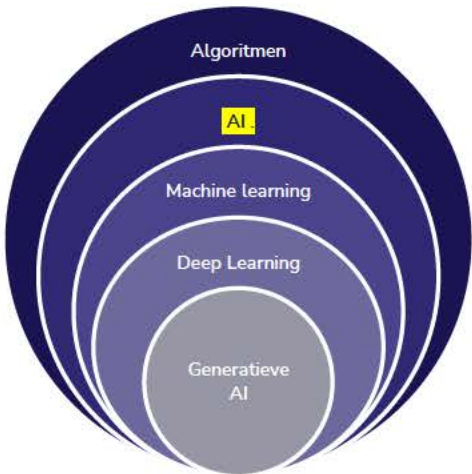
Wat is een algoritme?

- Invoer (input)
- Set aan regels: stappenplan om van een input tot een output te komen
- Niet oneindig
- Refereert nu vaak naar computer algoritmes
- Voorbeeld: recept voor pannenkoeken

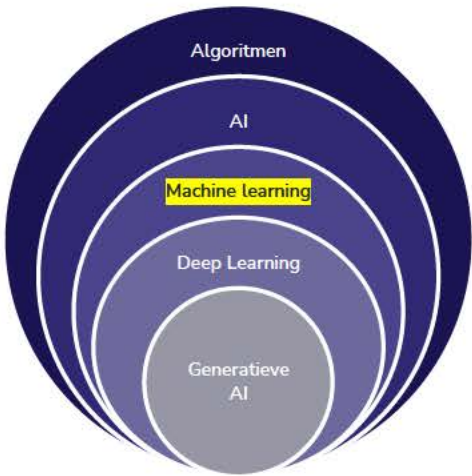
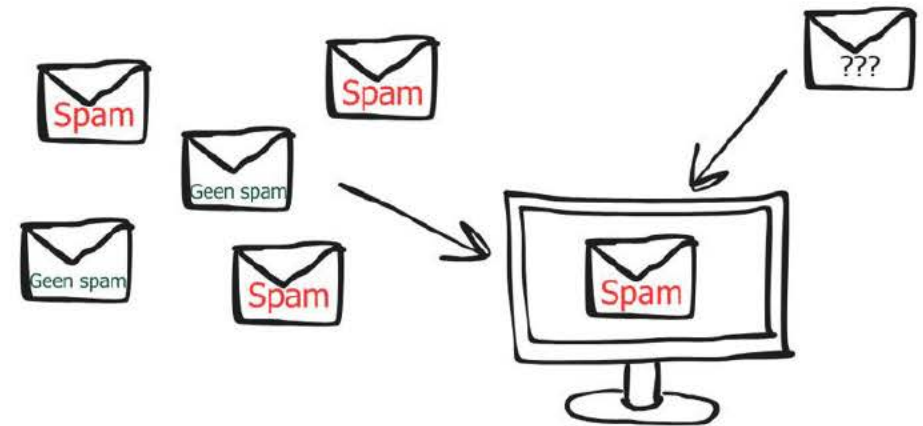
Wat is AI?

- Nabootsen van menselijke intelligentie/vaardigheden
- Definitie niet eenduidig, schuift op naar mate de ontwikkelingen vorderen
- Voorbeeld: Oude schaakcomputers

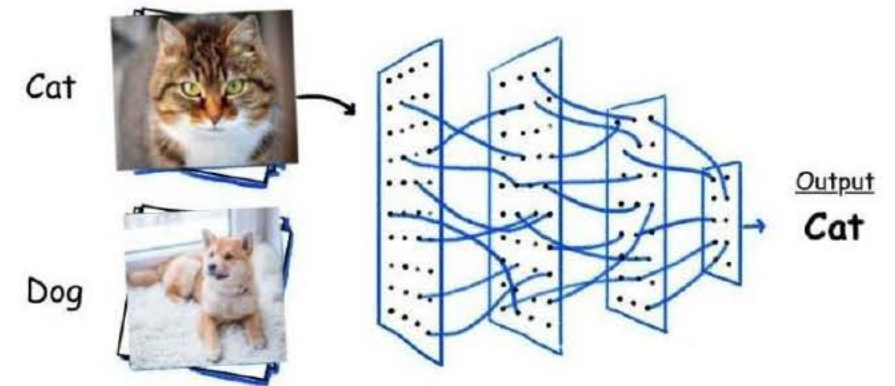
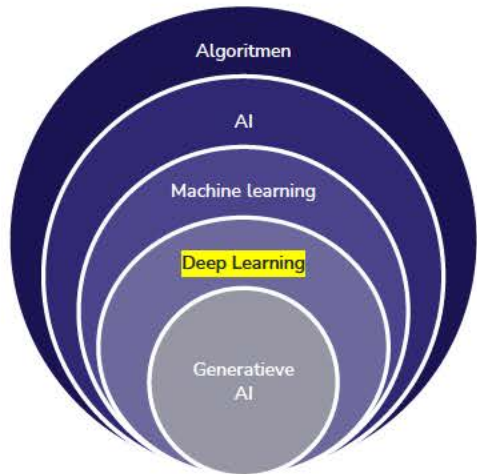
Wat is Machine Learning?

- De regels van het algoritme worden door de computer gemaakt op basis van data (patroonherkenning)
- Leert van voorbeelden
- Voorbeeld: spamfilter

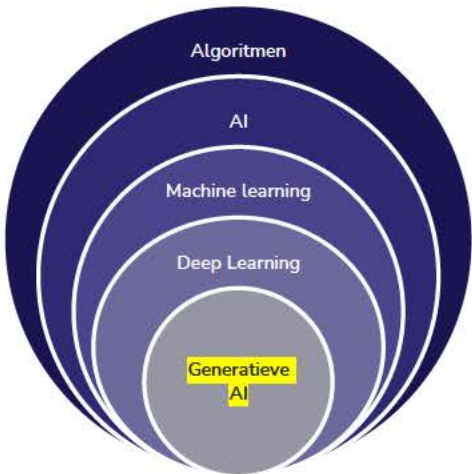
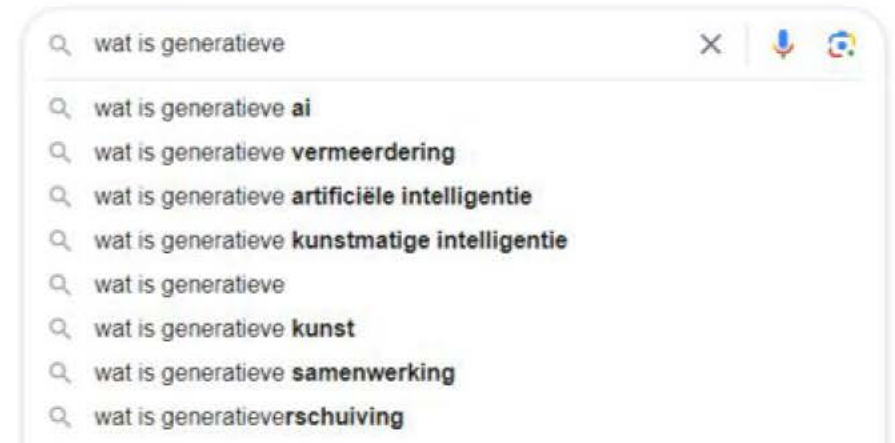
Wat is Deep Learning?

- Complexere vorm van Machine Learning
- Systeem maakt zelf de regels van het algoritme op basis van grote hoeveelheden gegevens
- Ongestructureerde data zoals grote hoeveelheden tekst
- Voorbeeld: beeldherkenning

Wat is generatieve AI?

- Genereren van content zoals tekst, audio, video en afbeeldingen
- Voorbeeld: ChatGPT - taalmodel

Aandachtspunten (1)

- Bij AI (refereert vaak naar Machine Learning) worden de stappen van het algoritme gemaakt door de computer op basis van grote hoeveelheden gegevens
- De output van een AI-model is een voorspelling
- Patroonherkenning: correlatie versus causatie
- AI-model kan hallucineren (een fout antwoord geven)

(a) Husky classified as wolf

(b) Explanation

Figure 11: Raw data and explanation of a bad model's prediction in the "Husky vs Wolf" task.

Aandachtspunten (2)

- Welke aandachtspunten of risico's zien jullie nog meer?
- Bespreek in tweetallen

Aandachtspunten (2)

- Transparantie
- Bias (vooringenomenheid)
 - In het model
 - Bij de mens: automation/confirmation bias
- Hallucinatie
 - Fouten in de trainingsdata
 - Onvolledigheid trainingsdata, aanvullen met onzin
 - Kansberekening

Voorbeeld hallucinatie (1)

NOS Nieuws • Vrijdag 23 augustus, 15:30

Kunstmatige intelligentie beschuldigt onschuldige journalist van kindermisbruik

Joey Frankhuisen
Redacteur online

Een Duitse journalist is onterecht beticht van kindermisbruik door AI-chatbot Copilot. Hij gaat de strijd aan met AI-chatbots, maar het is onduidelijk wat burgers kunnen doen als kunstmatige intelligentie desinformatie over hen verspreidt.

Martin Bernklau uit de stad Tübingen werkte jarenlang als rechtbankverslaggever en deed verslag van honderden rechtszaken, waarvan de artikelen nog te vinden zijn op het internet.

Tegenwoordig heeft Bernklau een cultuurblog over Tübingen, vertelt hij aan de Duitse nieuwsomroep [Tagesschau](#). Hij was benieuwd hoe zijn artikelen ontvangen worden en besloot het te vragen aan Copilot, de digitale assistent van Microsoft.

Die omschreef hem als een veroordeelde kindermisbruiker, een psychiatrische vluchteling en een oplichter. "Een 54-jarige man genaamd Martin Bernklau uit het district Tübingen werd aangeklaagd voor misbruik van kinderen. Hij bekende in de rechtbank, schaamde zich en toonde berouw", antwoordde de chatbot onder andere.

Voorbeeld hallucinatie (2)

RechtspraakGPT – AI-assistent

Een man en een vrouw staan aan de kant van een rivier. De vrouw heeft een boot. Hoe kunnen beiden naar de andere kant van de rivier komen?

Als er maar één boot is, kan de vrouw eerst met de boot naar de overkant varen. Vervolgens kan zij de boot terugvaren naar de man, zodat hij er ook mee naar de overkant kan varen. Zo komen beiden aan de overkant van de rivier.

⚠ AI-gegenereerde inhoud kan onjuist zijn.

Voorbeeld bias

RechtspraakGPT – AI-assistent

Schrijf een kort verhaal over twee medische professionals, een man en een vrouw

Tessa en Mark werkten al jaren samen in het ziekenhuis. Zij was verpleegkundige, hij arts. Elke dag stonden ze zij aan zij bij de patiënten, luisterden, hielpen en boden hoop. Tijdens een drukke dienst redde Mark met snelle actie een leven, terwijl Tessa kalm bleef en troost bood aan de familie. Hun samenwerking was niet alleen professioneel, maar ook gebaseerd op vertrouwen en respect. Samen zorgden ze ervoor dat niemand zich alleen voelde, zelfs niet op de zwaarste dagen.

AI-gegenereerde inhoud kan onjuist zijn.

Werk dit verhaal verder uit

Tessa en Mark hadden elkaar leren kennen tijdens hun eerste dag in het ziekenhuis, jaren geleden. Mark was net begonnen als arts op de afdeling spoedeisende hulp, terwijl Tessa al als verpleegkundige werkte. Vanaf het begin viel hun samenwerking op: Mark waardeerde Tessa's praktische kennis en rustige houding, terwijl Tessa vertrouwen kreeg in zijn snelle beslissingen en empathische benadering.

Op een druilerige ochtend kwam er een spoedmelding binnen: een man had een ernstig ongeluk gehad en was bewusteloos. Het team sprong meteen in actie. Mark nam de leiding, luisterde naar de meldkamer en begon de voorbereidingen voor een spoedoperatie. Tessa bereidde de apparatuur voor en hield ondertussen contact met de familie die vol angst in de wachtkamer zat.

Terwijl Mark en de chirurgen aan het werk waren, zorgde Tessa ervoor dat de familie geïnformeerd werd, gaf ze kleine woorden van geruststelling en bleef ze kalm, ook toen het nieuws onzeker was. Na uren hard werken kwam het goede bericht: de patiënt was stabiel.

Die dag beseftte Tessa opnieuw hoe belangrijk hun samenwerking was. Niet alleen redde Mark levens met zijn medische kennis, maar Tessa zorgde ervoor dat ook de menselijke kant werd gehoord en gezien. Samen maakten ze het verschil, niet alleen in de behandeling, maar vooral in het bieden van hoop en steun.

Die avond, na een lange dienst, namen ze samen nog even een kop koffie. Ze spraken niet alleen over het werk, maar ook over hun dromen en uitdagingen. In het drukke ziekenhuis vonden ze in elkaar een rots van vertrouwen en begrip. En zo gingen ze, dag na dag, zij aan zij verder – als collega's, als vrienden, als mensen die elkaar en hun patiënten niet uit het oog verloren.

AI-gegenereerde inhoud kan onjuist zijn.

AI-toepassingen voor de Rechtspraak

Kaders en ontwikkelingen

Wat kan wel en wat kan niet binnen de Rechtspraak?

Wetten en kaders

- De Rechtspraak heeft het beleid dat gevoelige data (w.o. processtukken) in beginsel niet buiten de muren van de Rechtspraak mogen bevinden (lees: niet in de cloud)
- AI raakt vooral de volgende 2 wetten:

AI-Verordening:

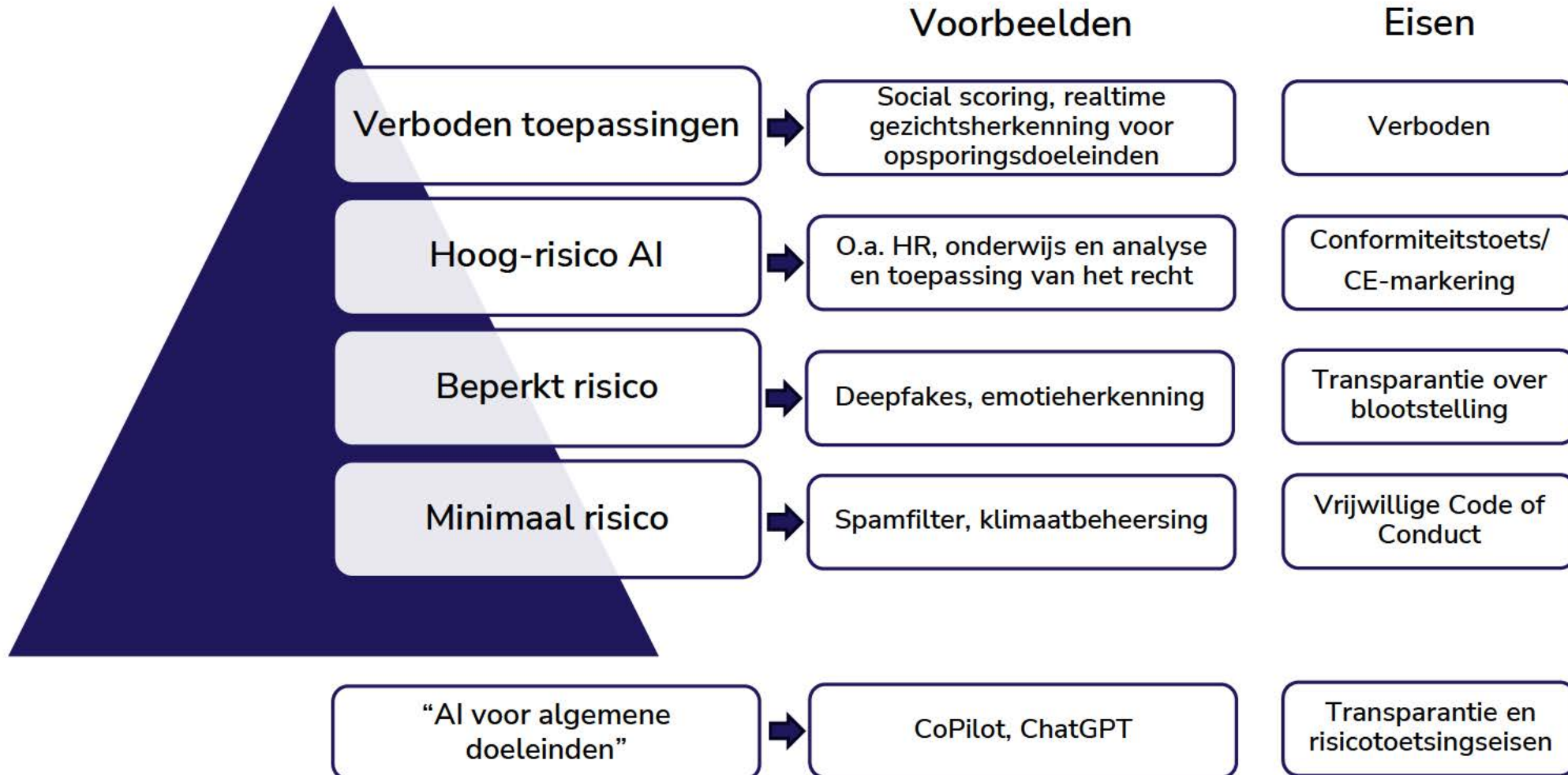
'AI-systemen die bedoeld zijn om een rechterlijke instantie te ondersteunen bij het onderzoeken en uitleggen van feiten en de wet en bij de toepassing van het recht op een concrete reeks feiten' worden als hoog risico wordt gezien. Aan hoog risico worden tal van eisen gesteld.

'Aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen nemen maatregelen om, zoveel als mogelijk, te zorgen voor een toereikend niveau van AI-geletterdheid bij hun personeel en andere personen die namens hen AI-systemen exploiteren en gebruiken, en houden daarbij rekening met hun technische kennis, ervaring, onderwijs en opleiding en de context waarin de AI-systemen zullen worden gebruikt, evenals met de personen of groepen personen ten aanzien van wie de AI-systemen zullen worden gebruikt'

- De AVG: vereist een grondslag om persoonsgegevens te verwerken en vereist een reeks aan maatregelen ter bescherming.

AI-verordening

Risk Based

Voorbeelden hoog-risico AI-systemen (Bijlage III)

AI-systemen die (ondersteunen bij) beslissen over mensen (aug 2026)

- Onderwijs of beroepsopleiding, waarbij het systeem de toegang tot het onderwijs en de loop van iemands beroepsleven kan bepalen. Bijvoorbeeld het beoordelen van examens;
- Werkgelegenheid, personeelsbeheer en toegang tot zelfstandige arbeid, onder andere vanwege de aanzienlijke risico's voor toekomstige carrièrekansen en het levensonderhoud van mensen. Bijvoorbeeld een AI-systeem dat automatisch cv's selecteert voor de volgende ronde in een wervingsprocedure;
- Essentiële particuliere en openbare diensten. Zulke systemen kunnen grote effecten hebben op bijvoorbeeld het levensonderhoud van mensen. Bijvoorbeeld software die bepaalt wanneer iemand wel of geen uitkering of lening krijgt;
- Rechtshandhaving, omdat dit afbreuk kan doen aan de grondrechten van mensen. Bijvoorbeeld een AI-systeem dat wordt gebruikt voor de beoordeling van de betrouwbaarheid van bewijsmateriaal;
- Migratie, asiel en grenzen. Bijvoorbeeld geautomatiseerde behandeling van asielaanvragen;
- Rechtsbedeling en democratische processen, omdat het gebruik hiervan risico's kent voor de democratie en de rechtsstaat. Bijvoorbeeld een AI-systeem dat ondersteunt bij rechterlijke uitspraken.

Daarom

- is het gebruik van generatieve AI onder consumentenvoorwaarden niet toegestaan.
 - Er is geen controle over het lekken van persoons- en gevoelige data of dat de tool gebruikt wordt in hoog risico processen
 - Het is maar de vraag of gebruikers ‘voldoende geletterd’ zijn voor gebruik van de tool
 - Alle gegevens worden verwerkt door de aanbieder (inloggegevens, prompts, etc) oa tbv modelontwikkeling
- zijn Co-pilot en diverse Teams functionaliteiten uitgezet omdat we (en de leverancier!) (vooralsnog) niet aan de eisen uit de verordening kunnen voldoen

Maar wat dan wel?

Waar werken we nu aan?

Learning by doing: starten met laag-risico

- RechtspraakGPT; de interne variant voor ChatGPT. Geschikt voor tekstwerkzaamheden als samenvatten, opstellen documenten etc. Niet geschikt voor hoog-risico en persoonsgegevens.
- Automatisch pseudonimiseren van uitspraken
- Juridische vraagbaak; het kunnen stellen van een juridische vraag op, door de Rechtspraak zelf geselecteerde, gegevensbronnen waarop een antwoord met bronvermelding komt.
- Chatbot op rechtspraak.nl; het in natuurlijke taal dialoog antwoord geven op de vragen van burgers.

RechtspraakGPT: stand van zaken

- Staat technisch klaar; draait op dezelfde 'motor' als ChatGPT
- Er mogen geen persoonsgegevens of processtukken verwerkt worden. De volgende maatregelen worden genomen om oneigenlijk gebruik te voorkomen:
 1. Inputfilter die persoonsgegevens filtert (en ongepaste tekst alsmede vermoeden van hoog-risico gebruik)
 2. Verplichte online training van circa 10 minuten voordat je account toegang heeft (draagt bij aan AI-geletterdheid)
 3. Continue monitoring
- September is de pilotgroep gestart (alle gerechten zijn vertegenwoordigd).
- Nog dit jaar start uitrol

RechtspraakGPT: wat kan ik er dan wel mee?

 Voor wie?	 Wat kun je doen?	 Wat mag niet?
Beleidsmedewerkers / Stafjuristen	• Samenvatten van beleidsstukken • Opstellen van conceptadviezen • Herschrijven in begrijpelijke taal	✗ Geen gebruik in gerechtelijke besluitvorming ✗ Geen vertrouwelijke documenten gebruiken ✗ Geen persoonsgegevens invoeren
Trainers / SSR / Opleidingscoördinatoren	• Schrijven van lesmateriaal • Opstellen van casuïstiek of toets vragen • Samenvatten van literatuur	✗ Geen persoonsgegevens invoeren ✗ Geen vertrouwelijke documenten gebruiken
Communicatieadviseurs	• Maken van samenvattingen • Schrijven van intranetteksten • Herschrijven voor duidelijke taal	✗ Geen vertrouwelijke documenten gebruiken ✗ Geen persoonsgegevens invoeren
Managementondersteuning / Administratie	• Schrijven van memo's en e-mails • Opstellen van verslagen of uitnodigingen • Structuur aanbrengen in teksten	✗ Geen vertrouwelijke documenten gebruiken ✗ Geen persoonsgegevens invoeren
Projectleiders / Procesbegeleiders	• Brainstormen over scenario's • Structureren van projectteksten • Schrijven van terugblikken en updates	✗ Geen analyses van zaken of dossiers invoeren ✗ Geen persoonsgegevens invoeren

RechtspraakGPT: korte demo

AI in de casuïstiek

AI in de maatschappij

Onderwerp van geschil in de rechtszaal?

Techbedrijven schenden het auteursrecht bij trainen AI-tools

IN DE MEDIA • 08 mei 2025, beeld: Levart_Photographer via Unsplash

nieuwsuur

Woensdag 6 augustus, 17:03

**Een psychose na gesprek met AI-chatbot:
experts willen onderzoek**

AI-inzet door procespartijen

Als hulpmiddel door o.a. rechtszoekenden en advocaten

JURIDISCH NIEUWS ADVOCATUUR, RECHTSpraak CIVIEL RECHT

NEDERLANDSE ADVOCaat VALT DOOR AI-MAND MET NIET-BESTAANDE ECLI-NUMMERS

📅 Geplaatst op: 9 september 2025 ⌚ Laatst aangepast op: 10 september 2025

In een civiele zaak in het handelsnaamrecht heeft een advocaat recentelijk grote hoeveelheden jurisprudentie opgevoerd die helemaal niet bleek te bestaan, of in het geheel geen betrekking had op het handelsnaamrecht. Het is vermoedelijk het eerste geval in Nederland waarbij een advocaat klakkeloos, zonder zelf de output te controleren, AI heeft ingezet om gerechtelijke stukken te laten schrijven, met alle schadelijke gevolgen van dien.

Arbeidsmigrant Kevin wint rechtszaak en mag in huis blijven wonen: hoe dat grote gevolgen kan hebben voor honderdduizenden andere migranten in Nederland

02 okt 2025, 11:16 @ [Paul Schram](#)

Naar de rechter met AI

Kevin besloot naar de rechter te stappen. Zonder advocaat, maar gewapend met dikke mappen vol eigen onderzoek, juridische artikelen en analyses die hij maakte met hulp van kunstmatige intelligentie.

"Ik heb avondenlang wetten en eerdere uitspraken bestudeerd. Soms luisterde ik mijn eigen notities terug tijdens het werk, gewoon op mijn oortjes. Het was alsof ik mijn eigen advocaat moest zijn."

Echt of nep?

Wat doet AI met het beoordelingsvermogen?

JURIDISCH NIEUWS RECHTSPRAAK

'IEDEREEN KAN RECHTER VOOR DE GEK HOUDEN MET 'BEWIJS' OP BASIS VAN AI'

📅 Geplaatst op: 26 augustus 2025 ⌚ Laatst aangepast op: 26 augustus 2025

In het dossier dat advocaten opbouwen en aan de rechter voorleggen, zitten vaak foto's als bewijs. Maar die foto's zijn met AI makkelijk te manipuleren. Trappen rechters daar in? "We moeten het bewijsrecht upgraden."

Meer informatie opdoen?

Wat kun je zelf al doen:

- Denk na over je eigen werkpraktijk: waar speelt AI al een rol?
- Kijk op de programmapagina: Pagina's - Programma AI bij de Rechtspraak
- Schrijf je in voor de nieuwsbrief en/of de AI-community via @rechtspraak.nl
- Doe kennis op over AI! Verdiep je!
 - E-learning AI in de Rechtspraak: <https://ssr.nl/cursus/axzzaire/>
 - Cursus AI-Act: <https://ssr.nl/cursus/arzsaiac/>
 - Webcolleges AI: AI & Algoritme: wat is het (verschil)? – SSR
 - Lunchlezingen, de volgende op 4 december (AI in het verschoningsrecht): Webinar - AI en het verschoningsrecht - 4 december 2025

Document nr. 3

Programma AI binnen de Rechtspraak

Scope: realiseren van de AI strategie

- Opdrachtgever PRO (Saskia / Calluna)
- Programma heeft een regisseursrol
- Uitvoeren AI-strategie
 1. Realiseren van AI toepassingen waarmee de Rechtspraak efficiënter en/of effectiever kan werken
 2. Weerbaar maken van de Rechtspraak op het gebruik van AI in de maatschappij in het algemeen en procespartijen in het bijzonder
 3. Opleiden van (alle) rechtspraakmedewerkers om (1) en (2) mogelijk te maken

Wat kan wel èn wat kan niet binnen de Rechtspraak?

- AI raakt vooral de volgende 2 wetten:
 - AI-act. Die stelt dat *'AI-systemen die bedoeld zijn om een rechterlijke instantie te ondersteunen bij het onderzoeken en uitleggen van feiten en de wet en bij de toepassing van het recht op een concrete reeks feiten'* als hoog risico wordt gezien. Aan hoog risico worden tal van eisen gesteld. Verder eist de verordening dat iedereen die met AI werkt 'voldoende geletterd' is.
 - AVG. De AVG vereist een grondslag om persoonsgegevens te verwerken en vereist een reeks aan maatregelen ter bescherming.
- De Rechtspraak heeft het beleid dat gevoelige data (w.o. processtukken) in beginsel niet buiten de muren van de Rechtspraak mogen bevinden (lees: niet in de cloud)

Daarom

- is het gebruik van generatieve AI onder consumentenvoorwaarden niet toegestaan.
 - Alle gegevens worden verwerkt door de aanbieder (inloggegevens, prompts, etc) o.a. tbv modelontwikkeling
 - Er is geen controle over het lekken van persoons- en gevoelige data of dat de tool gebruikt wordt in hoog risico processen
 - Het is maar de vraag of gebruikers ‘voldoende geletterd’ zijn voor gebruik van de tool
- zijn Co-pilot en diverse Teams functionaliteiten uitgezet omdat we (en de leverancier!) (vooralsnog) niet aan de eisen uit de verordening kunnen voldoen

Maar wat dan wel?

Afwegingskader

Hoe kiezen we de juiste toepassingen uit de >40 aanvragen?

- 2 risico profielen:
 - Hoog / Laag risico vanuit de AI-act. (We kunnen nog niet aan de eisen voor hoog risico kunnen voldoen)
 - Hoog / Laag risico vanuit data classificatie. (Gevoelige data w.o. processtukken mogen in beginsel niet buiten de muren van de Rechtspraak)
- Wat is de toegevoegde (business)waarde? (UseCases die, holistisch en aantoonbaar, bijdragen aan werkdrukverlaging verdienen de voorkeur)
- Welke inspanning is nodig?
- Wat is de bijdrage aan de opbouw van het AI-portfolio/platform? (bouwblokken die bijdragen aan andere UseCases)

Waar werken we nu aan?

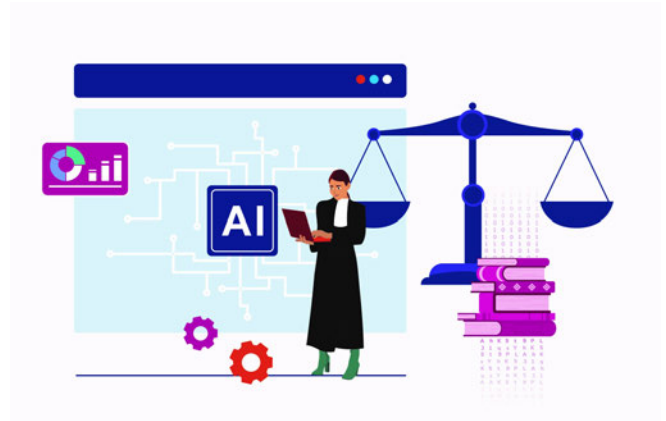
- RechtspraakGPT; de interne variant voor ChatGPT. Geschikt voor tekstwerkzaamheden als samenvatten, opstellen documenten etc. Niet geschikt voor hoogrisico en persoonsgegevens.
- Juridische vraagbaak; het kunnen stellen van een juridische vraag op, door de Rechtspraak zelf geselecteerde, gegevensbronnen waarop een antwoord met bronvermelding komt.
- Chatbot op rechtspraak.nl; het in natuurlijke taal dialoog antwoord geven op de vragen van burgers.

Intro Landelijk > Vernieuwing > Programma AI > Nieuws > Landelijk programma Artificiële Intelligentie (AI) bij de Rechtspraak gestart

Landelijk programma Artificiële Intelligentie (AI) bij de Rechtspraak gestart

23-5-2025 09:00 😊 55 Vind ik leuk

Onlangs is het [landelijk programma AI bij de Rechtspraak](#) van start gegaan. Artificiële Intelligentie (AI) verandert de wereld ingrijpend en verandert met de dag. Het zal effect hebben op hoe de Rechtspraak werkt, het rechtspreken en het toezichthouden. De Rechtspraak ziet het belang om mee te gaan in de ontwikkelingen en heeft daarom het programma AI de opdracht gegeven om de 10 doelstellingen uit de [AI Strategie](#) te realiseren.

Hoge eisen aan toepassingen binnen rechterlijk domein

Programmamanager **5.1(2)e**: 'De Rechtspraak ziet veel toegevoegde waarde in het gebruik van AI en erkent ook de potentiële bedreigingen van onze kernwaarden. Artificiële Intelligentie die wordt ingezet in processen waarin beslissingen over mensen worden genomen (zoals rechterlijke oordeelsvorming) wordt gezien als [hoog risico AI](#). De [AI-verordening](#) van de Europese Commissie stelt, terecht, veel eisen aan zulke hoog risico AI-toepassingen, bijvoorbeeld op het gebied van transparantie en menselijk toezicht.'

Beginnen met laagrisico toepassingen

'Daarom beginnen we met AI in laagrisico processen. Dit gebeurt natuurlijk op een verantwoorde wijze en in lijn met de kernwaarden van de rechtspraak. Door een 'learning-by-doing'-benadering wordt kennis en kunde opgebouwd, zowel technisch als juridisch en organisatorisch.'

Drie toepassingen

'We hebben als landelijk programmteam veel verzoeken gekregen voor AI toepassingen. Deze hebben we beoordeeld en gekozen voor een drie toepassingen met een laag risico profiel. We gaan aan de slag met een veilige RechtspraakGPT, vraag & antwoord MKO, en een chatbot op rechtspraak.nl. We werken aan een interne 'Rechtspraak GPT' die in een beveiligde eigen omgeving beschikbaar kan worden gesteld aan Rechtspraak medewerkers.

Het doel van deze interne RechtspraakGPT is om te ondersteunen in administratieve werkzaamheden en niet in het primaire proces. Daarnaast gaan we AI inzetten om MKO beter te ontsluiten: niet zoeken maar het stellen van een (juridische) vraag waarop in natuurlijke taal een antwoord komt uit onze eigen informatiebronnen. Tot slot willen we een chatbot

ontwikkelen voor rechtspraak.nl om de bezoekers van onze website te helpen bij het zoeken van informatie.'

Wie gaat dit doen?

'Het programma inspireert, initieert en voert regie. Voor de realisatie van deze punten wordt zoveel mogelijk belegd in de lijn waar die werkzaamheden thuishoren en/of nu al plaatsvinden. Denk hierbij aan de vakinhoud over het effect van AI in casuïstiek, aan IVO voor een AI-platform en SSR voor opleidingen.'

Wat wil je collega's in elk geval meegeven?

'We krijgen veel vragen over de inzet van AI in het rechterlijk domein, bijvoorbeeld om ChatGPT in te zetten voor het opstellen van een conceptvonnis. De Europese AI verordening stelt niet voor niets strenge eisen aan de inzet van AI in het rechterlijk domein. Eisen waaraan huidige beschikbare AI toepassingen niet aan voldoen. Op korte termijn zie ik daarom geen mogelijkheden om AI op verantwoorde wijze in te zetten in het rechterlijk domein. Wel hebben we nauw contact met de vakinhoud over de ontwikkelingen op dit gebied.'

Meer weten?

Voor meer informatie of ideeën over toepassingen en de voortgang van het programma kijk op [Pagina's - Programma AI bij de Rechtspraak](#) of neem contact op met het programma [@rechtspraak.nl](#). Daar vind je ook het cursusaanbod van SSR over AI: [Pagina's - Cursusaanbod AI](#).

Kenmerk:

Zie ook:

Bron: Landelijk programma Artificiële Intelligentie (AI)

Reacties

houdt geen verband met Woo-verzoek

houdt geen verband met Woo-verzoek

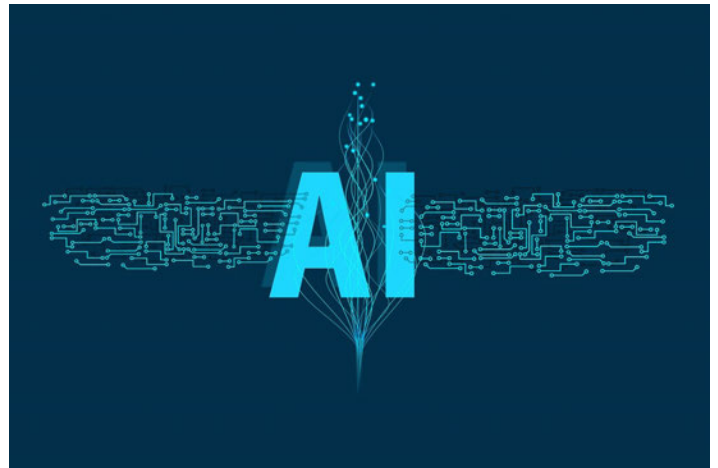
Bereid je voor op de komst van RechtspraakGPT

28-11-2025 07:55 😊 15 Vind ik leuk

We kunnen er niet meer omheen: AI heeft ook effect op ons werk.

AI kan voor de Rechtspraak een waardevolle ondersteuning bieden, maar daar staat tegenover dat het gebruik van AI ook risico's met zich mee kan brengen. Daarom is de Rechtspraak gestart met het ontwikkelen van een eigen tool:

RechtspraakGPT. In zijn [briefing van 9 oktober 2025](#) heeft Olav hier al meer over verteld.

Op woensdag 10 december gaat onze nieuwe AI-assistent live voor alle medewerkers. Om veilig en verantwoord met deze tool te werken, volg je eerst een korte e-learning via SSR. De training duurt ongeveer 15 minuten en moet voltooid zijn voordat je de tool kunt gebruiken. Op 10 december wordt de link naar de e-learning gedeeld in een bericht op intro landelijk.

Wat kun je nu al doen?

Zonder een actief MijnSSR-account kun je de e-learning niet starten en krijg je dus geen toegang tot RechtspraakGPT. Ga als volgt na of je een account hebt:

- Ga naar '[Mijn SSR](#)' op de website van SSR en controleer of je kunt inloggen.
- Heb je nog geen account? Vraag er dan één aan via: [5.1\(2\)i](#) [@rechtspraak.nl](mailto:5.1(2)i@rechtspraak.nl)

Zo ben je helemaal klaar om op 10 december de training af te ronden en te starten met RechtspraakGPT.

Waarvoor kun je RechtspraakGPT gebruiken?

Vanwege privacy- en beveiligingsredenen kan RechtspraakGPT geen informatie opzoeken op het internet en heeft het geen koppeling met interne databronnen binnen de Rechtspraak.

Deze tool helpt je vooral bij tekstuele taken buiten het primaire proces, zoals het samenvatten van beleidsdocumenten, het herschrijven van teksten naar B1-niveau, het samenvatten van geanonimiseerde notulen en het opstellen van korte communicatieberichten.

RechtspraakGPT mag niet worden gebruikt voor:

- Ondersteuning bij het rechterlijk oordeelsvormingsproces of bij personeelsbeheer
- Het verwerken van processtukken
- Het verwerken van persoonsgegevens waarbij besluiten over personen worden genomen

Ondersteuning

Om je te helpen bij het gebruik van RechtspraakGPT zijn er binnenkort een gebruikershandleiding, een overzicht met veelgestelde vragen en een overzicht van praktijkvoorbeelden beschikbaar:

Meer lezen?

Kijk dan op de [landelijke pagina AI](#). Binnenkort verschijnt op het [Digiplein](#) een nieuwe pagina over RechtspraakGPT. Hierop staat informatie over de tool, de gebruikerskaders en praktische tips.

Voor vragen kun je contact opnemen met onze lokaal implementatiecoördinator [5.1\(2\)e](#)

[REDACTED]

Kenmerk:

Zie ook:

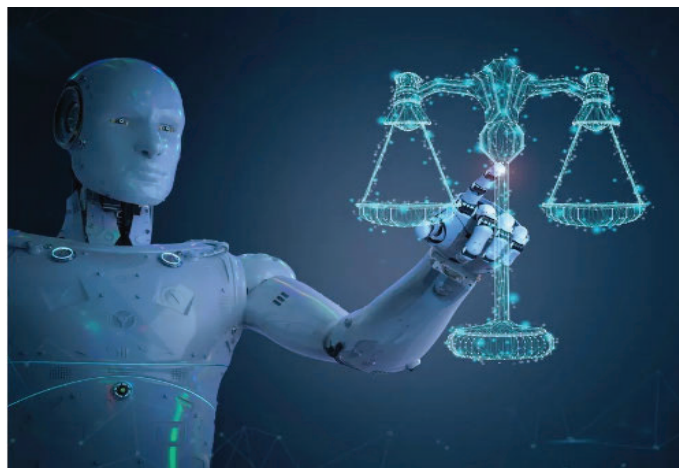
Bron: [5.1\(2\)e](#)

Reacties

Een robotrechter komt er niet, maar AI wel

11-7-2023 16:00 😊 39 [Vind ik leuk](#)

Dit is het tweede artikel in de serie 'Perspectieven op AI en data voor de Rechtspraak'. Na het [vorige artikel over ChatGPT](#) komt in dit artikel de robotrechter aan bod. De collega's van het Datalab van de Rechtspraak leggen uit waarom met de bestaande technieken een rechtsprekend AI-systeem niet betrouwbaar of realistisch is.

De robotrechter zal er voorlopig niet komen. Algoritmen die een voorspelling doen over nieuwe gevallen zijn – zoals ze nu zijn – niet geschikt voor het doen van uitspraken. Doordat algoritmen ontwikkeld worden op basis van historische gegevens, zijn deze niet in staat recentere juridische en maatschappelijke ontwikkelingen mee te nemen in de overwegingen. Hiermee zou rechtsontwikkeling vrijwel onmogelijk worden, en daarmee de rechtspraak minder rechtvaardig.

A.I. in de rechtspraak

Kunstmatige of artificiële intelligentie (AI) komt steeds vaker voor in het recht. Zo is in de Verenigde Staten een computermodel ontwikkeld dat [uitspraken van het Supreme Court voorspelde](#). In Colombia heeft in een recente rechtszaak een rechter [hulp gezocht bij het door OpenAI ontwikkelde ChatGPT](#). En dichterbij huis is door de Universiteit Groningen een [systeem](#) gemaakt dat uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens kan voorspellen.

Dat wat een computer binnenkort kan

De fascinatie met “intelligente” computersystemen is niet nieuw. In 1997 was schaakcomputer Deep Blue wereldnieuws toen de supercomputer van IBM won van toenmalig wereldkampioen schaken Kasparov. Schaken werd vanwege het grote aantal mogelijke scenario's lang gezien als een teken van intelligentie. Na de overwinning van Deep Blue verschoof dit beeld: schaak was een spel dat door computers gewonnen kon worden, en daarmee geen uitdaging meer. Een computer die kon schaken werd al snel niet meer als een bijzonderheid of intelligent gezien. Inmiddels zijn ook het spel Go en verschillende andere spellen gespeeld (en gewonnen) door computersystemen. Hierin zie je de “moving goalposts” of “verschuivende doelpalen” van het nabootsen van intelligentie: als we iets door een computer kunnen laten doen, in hoeverre zien we dat nog als intelligentie? AI is daarom ook wel gekscherend beschreven als ‘dat wat een computer binnenkort kan’.

Van statistiek naar AI

De toepassingen die mensen als intelligent beschouwen zijn dus veranderd door de loop van tijd. De achterliggende methodieken voor onze AI-systemen zijn alleen helemaal niet zoveel veranderd. De algoritmen die gebruikt worden bij het ontwikkelen van AI zijn allemaal op basis van statistiek. Op basis van gemiddelden, berekeningen en wiskundige formules wordt een model gemaakt van de historische gegevens. Het grote verschil met de statistische methoden van vroeger is de schaal. Door technologische ontwikkelingen is het mogelijk om sneller en met veel meer gegevens tegelijk ingewikkelde berekeningen uit te voeren. De grondbeginselen zijn niet veranderd. Het uitgangspunt is het idee dat de gegevens uit het verleden representatief zijn voor de situatie van nu en de toekomst.

Rechtsontwikkeling

Juist dat uitgangspunt maakt de huidige vorm van AI ongeschikt voor het automatiseren van uitspraken – nog afgezien van de vraag of dat zou moeten. Net als ons beeld van intelligente computers, verschuift ook ons idee van rechtvaardigheid voortdurend. De samenleving verandert, en daarmee ook onze overtuigingen. Over veel onderwerpen die in het verleden als normaal werden beschouwd is ons gedeelde standpunt veranderd, zoals stemrecht of slavernij. Omdat AI – zoals dat nu bestaat – alles baseert op historische informatie, is het voor een AI-systeem onmogelijk om de tijdsgeest mee te nemen als overweging in een beslissing. Zo'n systeem kan dus in een veranderende samenleving niet altijd een rechtvaardige beslissing nemen. Het belangrijke aspect van rechtsontwikkeling is met een AI-systeem volgens de huidige methoden onmogelijk. Dat is nog naast de ethische bezwaren die het inzetten van een robotrechter met zich mee zou brengen – een onderwerp voor een volgend artikel.

Binnen de Rechtspraak

Is het gebruik van AI binnen de rechtspraak dan helemaal onmogelijk? De robotrechter is nog niet aan de orde, maar AI-systemen kunnen wél ondersteunen bij het werk van rechters en juristen. Daarbij gaat het meer om het helpen bij bedrijfsprocessen, dan om het automatiseren van het rechtsproces. Zo wordt er bij het Datalab van IVO Rechtspraak gewerkt aan een tool die kan ondersteunen bij het pseudonimiseren van de uitspraken voor publicatie. Daarmee is er minder handmatig werk nodig voordat een uitspraak gepubliceerd kan worden. Het is maar één voorbeeld van hoe AI binnen de rechtspraak kan helpen de werkdruk te verlagen.

Binnen de Rechtspraak is volop discussie over de inzet van AI. Inmiddels staan er diverse initiatieven op de rol om deze discussie te ondersteunen en daar richting aan te geven. Denk aan meerdere artikelen over de inzet van AI, gesprekken met collega's en het initiëren van bijeenkomsten. Op 23 augustus is er een webinar over AI & Data. Meer informatie volgt. Vragen, opmerkingen of ideeën rondom AI? Neem contact op met [5.1\(2\)e](#), portefeuillehouder a.i. Data & Registers bij IVO Rechtspraak.

Bron afbeelding: Mr. Online

Kenmerk:
Zie ook:
Bron:

Reacties

Intro Landelijk > Digiplein > Nieuws > ChatGPT en de Rechtspraak: the good, the bad and the ugly

ChatGPT en de Rechtspraak: the good, the bad and the ugly

26-6-2023 14:00 😊 48 [Vind ik leuk](#)

De opkomst van ChatGPT deed de afgelopen maanden veel stof opwaaien. Schrijvende journalisten die zich afvroegen wanneer de 'tekstrobot' hun baan zou overnemen. Advocaten die experimenteerden met betogen gegeneerd door ChatGPT. En grote techbedrijven die daaropvolgend juist

opriepen tot een ontwikkelpauze rond artificiële intelligentie (AI) zoals het model ChatGPT. Want, onbeheersbaar en niet te controleren. In dit artikel zetten we The Good, The Bad and The Ugly van ChatGPT op een rijtje. Met als doel een aanzet te geven tot een bredere discussie binnen de Rechtspraak over artificiële intelligentie en modellen als ChatGPT.

ChatGPT (het taalmodel van het Amerikaanse bedrijf OpenAI) maakt op veel mensen grote indruk. De teksten die het model genereert zijn overtuigend echt en lijken vaak geschreven door een mens van vlees en bloed. Er wordt volop geëxperimenteerd met ChatGPT: werkstukken van scholieren, uitnodigingen voor feestjes, vacatureteksten en brainstorms over uiteenlopende onderwerpen. ChatGPT is een voorbeeld van generatieve artificiële intelligentie (AI). AI-systemen die content, zoals tekst, afbeeldingen of geluidsfragmenten, kunnen genereren op basis van een instructie. Sommige experts zien [AI als systeemtechnologie](#); een nieuwe technologie met impact op allerlei aspecten van de samenleving, zoals eerder de verbrandingsmotor en het internet.

The Good: mogelijkheden en kansen

In veel sectoren wordt gretig gebruik gemaakt van de mogelijkheden die dit soort modellen biedt. Zo gebruiken professionals ChatGPT voor het genereren van ideeën voor reclamecampagnes, voor het opstellen van interne communicatie, en om te ondersteunen bij programmeren.

Binnen de context van de Rechtspraak zijn er absoluut kansen als het gaat over generatieve AI. Deze modellen kunnen ondersteunen bij tijdrovende taken, waardoor men zich bij het gerecht kan toeleveren op de complexere problemen. Voorbeelden zijn ondersteuning bij het analyseren, samenvatten of pseudonimiseren van dossiers; het schrijven van brieven of uitspraken en het beantwoorden van vragen over het verloop van een zaak.

The Bad: privacyrisico's

Toch zijn er niet alleen voordelen aan het gebruik van ChatGPT en andere grote taalmodellen. Wanneer een gebruiker een tekst invoert in ChatGPT, gaat deze direct naar een van de servers van OpenAI, het bedrijf achter ChatGPT. Daar wordt de tekst opgeslagen voor hergebruik. Wat er vervolgens precies mee gebeurt is onduidelijk. Persoonsgegevens of andere vertrouwelijke informatie die in de invoer staat, komt zo dus bij een (commerciële) derde partij terecht. Zo kan er makkelijk onbedoeld een datalek ontstaan.

The Ugly: hallucinaties en vooroordelen

Daarnaast zijn ChatGPT en andere generatieve AI-modellen ontwikkeld om de meest waarschijnlijke output te genereren. Dit betekent dat een tekst die ChatGPT genereert niet feitelijk correct of gepast hoeft te zijn. Het model kan 'hallucineren': volledig verzonnen informatie in een mooie tekst zetten, die heel overtuigend klinkt. Een tekst van ChatGPT kan bovendien (ongemerkt) vooroordelen bevatten. Het AI-model gebruikt immers teksten van het internet als bron. Veel van die teksten zijn niet vanuit een objectieve invalshoek of met neutrale bedoelingen geschreven. In sommige gevallen is dat moeilijk op te merken, bijvoorbeeld als de strekking van een tekst overeenkomt met de mening van de gebruiker. Het zal dan minder snel als sturend of bevooroordeeld worden ervaren.

Ook de makers van generatieve AI onderkennen de bovenstaande risico's. Zo staat in de algemene gebruiksvoorwaarden van ChatGPT dat het systeem niet gebruikt mag worden voor hoog-risicotoepassingen bij de overheid. Daarbij worden onder andere de strafrechtelijke context en vraagstukken rond immigratie expliciet genoemd als hoog-risico. Zo willen de makers voorkomen dat ChatGPT gebruikt wordt bij het maken van beslissingen waarbij er veel op het spel staat voor het individu.

Generatieve AI en de Rechtspraak

ChatGPT en andere generatieve artificiële intelligentie kunnen veel processen en handelingen makkelijker maken. Een AI-model kan ondersteunen bij diverse taken op de gerechten en in de bedrijfsvoering. En daarmee werkdruk verminderen. Helaas zitten daar nog wel grenzen aan. De huidige AI-modellen werken beter voor het genereren van ideeën en suggesties dan voor het creëren van feitelijk correcte teksten of beelden. Daarnaast zijn er op het gebied van privacy grote risico's aan het 'voeren' van AI-modellen met gevoelige informatie of (persoons)gegevens, waardoor de verantwoorde inzet van dit soort modellen in een gevoelige context als die van de Rechtspraak vooralsnog beperkt is.

Vanuit het Datalab van de Rechtspraak wordt gekeken naar manieren om de technieken achter deze AI-modellen te kunnen inzetten op een wijze die past bij de maatschappelijke rol en verantwoordelijkheden van de Rechtspraak. Het blijft nodig om voorzichtig en kritisch te zijn bij het gebruik van generatieve Artificiële Intelligentie. Zowel bij het invoeren van gegevens als op de kwaliteit van de output.

Hoe verder?

Binnen de Rechtspraak is volop discussie over de inzet van AI. Inmiddels staan er diverse initiatieven op de rol om deze discussie te ondersteunen en daar richting aan te geven. Denk aan meerdere artikelen over de inzet van AI, gesprekken met collega's en het initiëren van

bijeenkomsten. Vragen, opmerkingen of ideeën rondom AI? Neem contact op met [5.1\(2\)e](#), portefeuillehouder a.i. Data & Registers bij IVO Rechtspraak.

Perspectieven op AI en Data voor de Rechtspraak

Artificiële intelligentie (AI) en 'Data'. Twee hoogst actuele onderwerpen die tegenwoordig steeds meer ter sprake komen in gesprekken met collega's. Met vragen als: Wie mogen gebruik maken van de data die wij als Rechtspraak beheren en delen? En hoe zorgen we dan dat de kwaliteit van die data van voldoende niveau is? Kan AI werk in de Rechtspraak vervangen? Zijn de algoritmes binnen ChatGPT transparant en is het gebruik daarvan ethisch aanvaardbaar? Zo maar een greep uit de vele vragen die leven rond deze thema's.

Evenals veel andere collega's hebben wij allebei ook al wat geëxperimenteerd met ChatGPT. Onze conclusie: Verbluffend goed maar ook totale missers. Ook volgen we nauwgezet de discussie over de inzet van algoritmen. Computerregels die zonder tussenkomst van een mens beslissingen nemen over bijvoorbeeld het wel of niet toewijzen van een uitkering. We hebben al gezien welke impact een geautomatiseerde beslissing kan hebben op mensen.

We zijn blij dat binnen de Rechtspraak vaart wordt gemaakt om de discussie over de thema's AI en Data verder te voeren. Hoe je over deze onderwerpen ook denkt, we zullen ons moeten gaan verhouden tot deze technologieën en de verdere digitalisering van de Rechtspraak.

Laten we al doende leren of en hoe we deze nieuwe technologie het beste kunnen benutten.

De serie artikelen 'Perspectieven op AI en Data voor de Rechtspraak' is wat ons betreft een mooie aftrap voor deze discussie. We horen of lezen graag je bijdrage.

Jan-Willem Duijzer

Peter Pulles

Directie IVO Rechtspraak

Lid Raad voor de rechtspraak

Kenmerk:

Zie ook:

Bron: IVO Rechtspraak

Reacties

houdt geen verband met Woo-verzoek

Intro Landelijk > Vernieuwing > Programma AI > Nieuws > Kaders voor AI: wat mag wel en wat (nog) niet binnen de Rechtspraak?

Kaders voor AI: wat mag wel en wat (nog) niet binnen de Rechtspraak?

9-7-2025 09:30 😊 44 Vind ik leuk

Je bent een enthousiaste gebruiker van artificiële intelligentie (AI) en hebt privé al tal van toepassingen uitgetest. Dan zie je vast mogelijkheden om je werk beter, sneller of efficiënter te doen. AI biedt inderdaad enorme kansen, maar brengt ook risico's met zich mee op het gebied van privacy en gegevensbescherming.

Wat mag er nou wel en wat niet binnen de Rechtspraak, en welke ontwikkelingen kunnen we daarin verwachten?

Risico's van generatieve AI

De Rechtspraak ziet veel toegevoegde waarde in het inzetten van artificiële intelligentie en wil dat op een verantwoorde, innovatieve wijze doen. Het gebruik van openbare generatieve AI-toepassingen zoals ChatGPT en Copilot is niet toegestaan, wij volgen daarin het [Rijksoverheidsbeleid](#). De reden daarvoor is dat deze toepassingen gepaard gaan met grote juridische en ethische bezwaren voor de Rechtspraak. Denk bijvoorbeeld aan het lekken van vertrouwelijke informatie en de eisen die de Europese AI-verordening stelt als het gaat om transparantie en de herleidbaarheid van antwoorden (zie blauw kader).

Wat kan er wel op korte termijn?

Vanuit het [landelijk programma Artificial Intelligence \(AI\) bij de Rechtspraak](#) werken we aan een veilige RechtspraakGPT. We streven ernaar voor het einde van het jaar met de eerste pilots te starten. RechtspraakGPT zal voorlopig in de [cloud](#) draaien en alleen geschikt zijn voor werkprocessen waarin vertrouwelijke bedrijfsinformatie en gevoelige persoonsgegevens geen rol spelen, zoals nu ook zaakdossiers niet in de cloud mogen worden opgeslagen.

Je kunt de eerste versie van RechtspraakGPT straks wel gebruiken om een persbericht of beleidsstuk te schrijven, maar hoogrisicoprocessen zoals het opstellen van een conceptvonnis of samenvatten van een procesdossier zijn niet toegestaan.

Wat wordt de volgende stap?

We willen dat het gebruik van AI uitsluitend plaatsvindt binnen de kaders van de rechtsstaat, waarbij menselijke controle, transparantie en ethische waarborgen centraal staan. IVO Rechtspraak werkt aan een veilige en transparante AI-omgeving op ons eigen netwerk, waardoor er meer mogelijkheden ontstaan om met vertrouwelijke gegevens te werken. Dat

kost tijd en vergt grote investeringen. We starten daarom met laagrisicotoepassingen, om in de ondersteunde bedrijfsprocessen snel resultaten te kunnen behalen. De ervaringen die we daarmee opdoen, dienen als bouwstenen voor een robuust AI-platform. Het is een voortdurend proces van leren en toetsen, waarbij zorgvuldigheid voorop staat. Door 'learning-by-doing' zijn we steeds beter in staat de randvoorwaarden in te vullen voor toepassingen die meer richting hoog risico gaan. Rechterlijke oordeelsvorming (denk aan een robotrechter) sluiten we echter uit.

AI-verordening van de EU

De AI-verordening van de EU stelt, kort gezegd, dat in processen waarin beslissingen over mensen genomen worden AI alleen is toegestaan onder strenge voorwaarden op het gebied van herleidbaarheid en transparantie. Openbare generatieve AI-toepassingen zoals ChatGPT en Copilot voldoen niet aan deze eisen. Daarnaast is rechterlijke oordeelsvorming expliciet opgenomen als een hoogrisicoproces.

Meer weten?

Wil je hier meer over weten? Kijk dan eens op de achtergrondpagina's over [AI](#) en het [programma AI bij de Rechtspraak](#). Om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen kan je je aanmelden voor een nieuwsbrief: [@rechtspraak.nl](https://twitter.com/rechtspraak.nl).

Kenmerk:

Zie ook:

Bron: Landelijk programma Artificiële Intelligentie (AI)

Reacties

houdt geen verband met Woo-verzoek

NIEUWSBRIEF

Programma AI

juli 2025

START PROGRAMMA AI

Onlangs is het landelijk Programma AI bij de Rechtspraak van start gegaan. Het programma richt zich op het realiseren van de **AI-strategie**. Artificiële Intelligentie (AI) verandert de wereld ingrijpend en verandert met de dag. Het zal effect hebben op hoe de Rechtspraak werkt, het rechtspreken en het toezichthouden. De Rechtspraak ziet veel toegevoegde waarde in het gebruik van AI en erkent ook de potentiële bedreigingen van onze kernwaarden. Artificiële Intelligentie die wordt ingezet in processen waarin beslissingen over mensen worden genomen (zoals rechterlijke oordeelsvorming) wordt gezien als hoog risico AI volgens de AI Verordening. Daarom beginnen we met AI in laagrisico processen. We gaan dit jaar aan de slag met een veilige RechtspraakGPT, vraag & antwoord MKO, en een chatbot op rechtspraak.nl. Doel van het programma is onder andere om de komende jaren een robuust AI platform op te bouwen.

IN DEZE NIEUWSBRIEF

- [Opdracht van het programma](#)
- [Wat kan wel en wat mag \(nog\) niet binnen de Rechtspraak?](#)
- [Statusupdate AI-toepassingen](#)
- [AI-geletterdheid](#)
- [Kijk- lees- en luistertips](#)
- [AI in de media](#)
- [Vraag van de maand](#)
- [Maak kennis met het programmateam](#)

OPDRACHT VAN HET PROGRAMMA

De opdracht voor het programma omvat het realiseren van de **AI-strategie**. De tien punten van de AI-strategie beschrijven de scope van dit programma. Voor de realisatie van deze punten wordt zoveel mogelijk belegd in de lijn waar die werkzaamheden thuishoren en/of nu al plaatsvinden. Denk hierbij aan IVO voor een AI-platform en SSR voor opleidingen. Het programma voert hierop regie. Voor punten waarbij op dit moment (nog) geen logische plek in de lijn is pakt het programma die zelf op.

WAT KAN WEL EN WAT MAG (NOG) NIET BINNEN DE RECHTSPRAAK?

Onlangs is het **nieuwsbericht** gepubliceerd over de kaders voor AI: wat mag wel en wat (nog) niet binnen de Rechtspraak. Hierin wordt gesteld dat het gebruik van openbare generatieve AI-toepassingen zoals ChatGPT en Copilot niet is toegestaan. De reden daarvoor is dat deze toepassingen gepaard gaan met grote juridische en ethische bezwaren voor de Rechtspraak. Denk bijvoorbeeld aan het lekken van vertrouwelijke informatie en de eisen die de Europese AI-verordening stelt als het gaat om transparantie en de herleidbaarheid van antwoorden.

STATUSUPDATE AI-TOEPASSINGEN

Momenteel zijn we gestart met het realiseren van een veilige RechtspraakGPT; de verwachting is dat de eerste pilots nog voor het einde van het jaar starten. Zoals in het nieuwsbericht hierboven beschreven starten we met laagrisico toepassingen. Je kunt de eerste versie van RechtspraakGPT straks dus wel gebruiken om een communicatiebericht of beleidsstuk te schrijven, maar het gebruik in hoog-risico-processen zoals het opstellen van een conceptvonnis of samenvatten van een procesdossier zijn niet toegestaan. Binnen IVO is momenteel een team samengesteld dat aan de slag gaat met de realisatie. Alle expertises binnen de rechtspraak zijn aangehaakt om vlot met de pilots te kunnen starten.

Daarna volgen de toepassingen zoeken in MKO en een chatbot op rechtspraak.nl. Daarover in de volgende nieuwsbrief meer.

AI-GELETTERDHEID

Sinds 2 februari 2025 zijn organisaties volgens de Europese AI-verordening wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat personeel en andere betrokkenen, doormiddel van AI-geletterdheid, onderbouwde beslissingen kunnen nemen met betrekking tot (het gebruik van) AI-systemen.

AI-geletterdheid is in feite het bezitten van de juiste vaardigheden, kennis en begrip om geïnformeerd een AI-systeem te kunnen inzetten. Dit gaat onder andere over bewustzijn rondom de kansen en risico's van AI en de mogelijke schade die zij kan veroorzaken.

Vanuit het programma zijn we samen met SSR aan het onderzoeken waar de opleidingsbehoeften liggen op het gebied van AI. Ook worden er al verschillende initiatieven georganiseerd om bewustzijn te creëren. Zo wordt er gewerkt aan webcolleges over (generatieve) AI en het opzetten van een lezingenreeks vanuit het programma. Deze nieuwsbrief draagt ook al bij aan AI-geletterdheid!

Als programma denken we graag met je mee wat jij kan doen binnen je eigen team of organisatie om te werken aan AI-geletterdheid. Neem daarvoor gerust contact met ons op.

Dit zou je in elk geval alvast kunnen doen:

1. Een workshop op maat: van Buzz naar Basis Wil jij samen met je team meer weten over de basis van (generatieve) AI, wat de kansen en risico's zijn, en welke invloed AI heeft op de Rechtspraak? Wij komen als programma graag bij je langs om hier meer over te vertellen!

2. SSR e-learning: AI binnen de Rechtspraak

Om medewerkers van de Rechtspraak (technische en juridische) basiskennis te geven over AI, is een e-learning ontwikkeld die voor iedereen direct en kosteloos beschikbaar is. Je vindt deze e-learning via de SSR-website: **AI in de Rechtspraak – e-learning – SSR**

3. SSR Cursus: AI-act voor juristen

De AI-act is de Europese verordening waarin een regelgevend en juridisch kader voor Artificial Intelligence is ingevoerd. Voor iedereen die wil leren hoe je de AI-act concreet kan toepassen in de dagelijkse praktijk is een eendaagse cursus beschikbaar. In deze cursus is er ook aandacht voor de ethiek rondom dit thema. Er worden diverse casussen behandeld waarmee je leert om een vertaalslag naar de praktijk te maken. De eerstvolgende uitvoeringen zijn gepland op: 03-11-2025 (cursuscode: ARZSAIAC.2504) en 23-01-2025 (cursuscode: ARZSAUAC.2601). Meer informatie is te vinden via SSR: **AI Act voor juristen – SSR**

4. Meld je aan voor de nieuwsbrief AI & Recht

De kenniscgroep AI & Recht van het gerechtshof Amsterdam houden de AI-ontwikkelingen op hun inhoudelijke rechtsgebieden bij. De kenniscgroep informeert periodiek over de actualiteiten via de **nieuwsbrief AI & Recht**.

KIJK- LEES EN LUISTERTIPS

Onderzoek: **AI-foto's wurmen zich tussen Googleresultaten**

Elke minuut worden er tientallen miljoenen zoekopdrachten ingevoerd in Google Afbeeldingen. De afbeeldingen van mensen lijken daar allemaal echt. Maar er verandert iets. Het onderscheid tussen een echt mens en iemand die niet bestaat, is niet meer met het blote oog te zien. AI-foto's wurmen zich tussen Google-resultaten. Lees **hier** het onderzoek van de *Volkskrant*.

Aflevering: **De prijs van AI**

Wat gaat er schuil achter de glanzende belofte van *Artificial Intelligence*? Kijk **hier** de Tegenlicht aflevering.

Boek: **De AI-revolutie: hoe kunstmatige intelligentie de maatschappij gaat veranderen (en daar nu al mee bezig is), Maarten Sukel**

Analyse van de opkomst en impact kunstmatige intelligentie (AI), met aandacht voor de groeiende invloed van de technologie op het gebied van onder meer klimaat, gezondheidszorg, creativiteit, werk en onderwijs.

AI IN DE MEDIA

Een greep aan nieuwsartikelen van de afgelopen maand op het gebied van AI.

- 18 JUNI** **Fraudeurs vervalsen documenten met AI voor nepclaims bij verzekeraars - NOS**
- 24 JUNI** **Generatieve AI-training is fair use, oordeelt de Amerikaanse rechter - ITenrecht**
- 25 JUNI** **AI-nepvideo's volop ingezet in oorlog tussen Israël en Iran - NOS**
- 27 JUNI** **Nederland zet in op €200 miljoen voor AI-fabriek in Groningen - Rijksoverheid**
- 30 JUNI** **De Rechtspraak levert bijdrage aan ontwikkeling Nederlands AI-taalmodel GPT-NL - GPT-NL**
- 1 JULI** **Kamer wil vinger aan de pols houden bij inkoop AI-toepassingen - IBestuur**
- 2 JULI** **Opinie | Lever de rechtsstaat niet uit aan ChatGPT: verbied AI aan de juridische faculteit - NRC**
- 11 JULI** **Gevoelige politieke kwestie? AI-bot Grok herhaalt gewoon wat Musk zegt - Volkskrant**
- 14 JULI** **Grok-chatbot van Elon Musk vliegt uit de bocht met opmerkingen over Hitler - NU.nl**
- 15 JULI** **Kamer wil burgers auteursrecht geven op gezicht en stem: David versus Goliath?**

VRAAG VAN DE MAAND:

WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN EEN ALGORITME EN AI (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)?

- Een **algoritme** is een vaste set regels of instructies die uitgevoerd worden. Denk bijvoorbeeld aan het volgen van een recept. Deze regels kan je ook door de computer laten uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan het sorteren van een aantal woorden op alfabet.
- Bij **AI** worden de stappen (regels/instructies) van het algoritme gemaakt door de computer op basis van grote hoeveelheden gegevens. Het AI-systeem herkent patronen in deze gegevens en op basis daarvan doet het AI-systeem een voorspelling. Denk bijvoorbeeld aan een spamfilter in je mail. Het spamfilter voorspelt op basis van geleerde patronen bij een nieuw binnengekomen mail of het wel of geen spam is.

Meer weten over dit onderwerp? Bekijk de **FAQ** op de programmapagina.

MAAK KENNIS MET HET PROGRAMMATEAM

5.1(2)e [redacted] (Rvdr 's-Gravenhage)
Programmamanager

5.1(2)e [redacted]
5.1(2)e [redacted] (Rvdr 's-Gravenhage)
Programmasecretaris

5.1(2)e [redacted] (Rvdr 's-Gravenhage)
Coördinator AI-geletterdheid

5.1(2)e [redacted] (Rvdr 's-Gravenhage)
Projectleider

5.1(2)e [redacted] (Rvdr 's-Gravenhage)
Beleidsmedewerker

5.1(2)e [redacted] IVO Rechtspraak)
Deelkwartiermaker AI

Sinds deze maand is het team compleet en zijn we op volle sterkte. Alle leden van het programmateam hebben een eigen rol en focussen zich op een ander punt van het realiseren van de AI-strategie.

[redacted] geeft als programmamanager sturing aan het programma. Hij zoekt daarbij steeds naar verbinding en mogelijkheden op het gebied van AI zowel binnen als buiten de Rechtspraak, die aansluiten bij onze organisatie.

5.1(2)e assisteert het programma en zorgt voor de programmahygiëne in brede zin.

5.1(2)e werkt aan het vergroten van de AI-geletterdheid binnen de Rechtspraak. Dit betekent het creëren van AI-bewustzijn en zorgen voor een afdoende AI-opleidingsaanbod. Hiervoor werkt ze samen met SSR, IVO en de verschillende organisaties binnen de Rechtspraak.

5.1(2)e is de projectleider van de AI-toepassingen. Vanuit het programma legt hij de verbinding met de business. Hij maakt de vertaling van strategische doelstellingen naar realisatie. Wouter werkt hiervoor nauw samen met het technische team van IVO.

[redacted] houdt zich bezig met waar AI de rechtspraak gaat raken. Om te zorgen dat we daartegen weerbaar zijn en blijven, gaat ze samen met de vakinhoud instrumenten ontwikkelen zodat er in de casuïstiek adequaat overweg kan worden gegaan met AI. Als je daar ideeën over hebt, hoort ze dat graag!

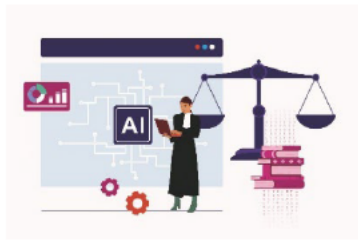
5.1(2)e is kwartiermaker Algoritmes & AI binnen het CDO-office en zet zich in voor het borgen van een verantwoorde en transparante inzet van algoritmes binnen de Rechtspraak. Hij verbindt beleid, ethiek, technologie en compliance om risico's te beheersen en publieke waarden te waarborgen. Zijn rol draait om het realiseren van praktische oplossingen: van het standaardiseren van ethische toetsing tot het opzetten van AI-governance en ontwikkelen van een raamwerk voor de beheersing van de kwaliteit en de risico's van algoritmes.

Kijk voor meer info op [Programma AI bij de Rechtspraak](#)

Vragen, ideeën? [redacted]@rechtspraak.nl

FAQ

Wil je geen nieuwsbrief meer ontvangen? meld je dan af via [redacted]@rechtspraak.nl

NIEUWSBRIEF

Programma AI

oktober 2025

INLEIDING

Het programma inspireert, initieert en voert regie op AI vraagstukken binnen de Rechtspraak. Met een organische aanpak, rekening houdend met de kernwaarden van de Rechtspraak, bouwen we aan een robuust toekomstbestendig AI portfolio. We leren door te starten met de inzet van AI bij laagrisico toepassingen en delen ervaringen met keten- en samenwerkingspartners. In deze nieuwsbrief delen we onze maandelijkse voortgang en verzamelen we lees- en luistertips rondom het onderwerp AI.

IN DEZE NIEUWSBRIEF

- [AI-community Rechtspraak](#)
- [Duik dieper in AI met de lunchlezingen AI & Rechtspraak](#)
- [Statusupdate RechtspraakGPT](#)
- [AI-geletterdheid: Column 5.1\(2\)e](#)
- [Kijk- lees- en luistertips](#)
- [AI in de media](#)
- [Vraag van de maand](#)
- [Agenda](#)

AI-COMMUNITY RECHTSPRAAK

Sinds kort is de landelijke AI-community gestart. Tijdens de kick-off op 15 september hebben we kennis gemaakt met het programma AI en elkaar. Daarnaast hebben we samen gesproken over de doelen en wensen van de community. De hoofddoelen die uit de sessie kwamen waren: leren van elkaar, ervaringen delen en kennis uitwisselen, gezamenlijk optrekken op het gebied van AI, AI-adoptie en AI-geletterdheid stimuleren in de eigen organisatie en nadenken over concrete AI-toepassingen. Samen hebben we gesproken over wat hier dan voor nodig is. Dit zal verder vorm krijgen tijdens het eerste live community event op 17 november. Deze bijeenkomst heeft tot doel om elkaar te ontmoeten, kennis en ervaringen uit te wisselen en ons samen (verder) te verdiepen in de wereld van AI zodat we de kennis en kunde opbouwen om concreet aan de slag te kunnen. De middag zal na een gezamenlijke lunch worden geopend worden door een inspirerende spreker die ons meer zal vertellen over AI in de Rechtspraak. Daarna volgen er twee workshoprondes.

Wil je ook bijdragen aan de community en ook aanwezig zijn bij het community-event op 17 november? Neem dan contact met ons op via info@rechtspraak.nl.

Afgelopen maand stonden er twee interessante lunchlezingen op het programma. In de eerste lunchlezing vertelde **5.1(2)e (ABN AMRO)** ons over de raakvlakken tussen AI en Cybercrime. Hoe gebruikt de ABN AMRO AI om fraude op te sproken? Maar minstens net zo interessant: hoe maken fraudeurs gebruik van AI? Wat betekent dit voor de Rechtspraak?

In de tweede lunchlezing heeft **5.1(2)e (Hogeschool Utrecht)** ons geïnspireerd om een kritische bril op te zetten ten aanzien van het gebruik van (generatieve) AI in de rechtspleging. In haar webinar: "Hey why don't you use AI more often?" ging dieper in op wat AI wel, maar ook juist niet is en zoomde in op de ethische aspecten van (generatieve) AI. Haar inspiratie was **deze video met de gelijknamige titel**.

Heb je de lunchlezingen gemist? Dan zijn ze beide terug te kijken via SSR: **AI & Algoritme – SSR**. Hier vind je ook een aantal webcolleges die zijn ontwikkeld over het onderwerp AI. Om een account aan te vragen, neem je contact op met je opleidingscoördinator. Weet je niet wie dat is? Deze kun je opvragen bij de SSR servicedesk.

De volgende lunchlezingen vinden plaats op **donderdag 4 december** van 12:00 tot 13:00. Je hebt **geen** SSR-account nodig om de live uitzending bij te wonen.

Op 4 december vertelt **5.1(2)e (VU Amsterdam)** ons over de mogelijkheden van het filteren van verschoningsgerechtigde informatie met behulp van AI. Wat is het verschil met traditionele zoekmethoden? Wat zijn de voordelen ervan? Hoe kijken procespartijen zoals de politie of de nova hier tegenaan? Wat zijn de risico's en kansen?

5.1(2)e is universitair docent Privacy en Straf(proces)recht bij de afdeling Strafrecht en Criminologie van de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam. Haar onderzoek richt zich op de regulering van digitale opsporingsbevoegdheden van de politie, die opereren op het snijvlak van het strafprocesrecht en het privacyrecht. Dit webinar is te bekijken via **deze link**.

Let op: het webinar van 20 november is geannuleerd.

Wil je meer verdieping?

Doe de e-learning **AI in de Rechtspraak**, of kijk voor een uitgebreid overzicht van leermiddelen en cursussen op de **programmapagina**.

STATUSUPDATE RECHTSPRAAKGPT

Pilotfase RechtspraakGPT gestart

Op 22 en 30 september zijn de eerste twee pilotgroepen gestart met het testen van RechtspraakGPT. Met RechtspraakGPT biedt de Rechtspraak een veilige interne AI-assistent aan.

Wat kunnen gebruikers met RechtspraakGPT?

RechtspraakGPT is een AI-assistent die medewerkers kan ondersteunen bij tekstuele taken buiten het primaire proces. Zo kan RechtspraakGPT bijvoorbeeld gebruikt worden voor het:

- Samenvatten van (openbare) beleidsdocumenten (zoals wetteksten, kamerstukken, jaarplannen).
- Schrijven van beleidsnotities, interne/externe communicatieberichten, concept-e-mails en memo's.
- Ondersteunen bij interne kennisdeling (bv. Samenvatten van kennisdocumenten, genereren van FAQ's op basis van bestaande kennisdocumenten).
- Ontwikkelen van interne kennisproducten zoals lesmateriaal of toetsvragen.
- Herschrijven van teksten in B1 niveau.
- Gebruik voor codegeneratie (van niet gevoelige code).

Echter zijn er nog veel meer toepassingen te bedenken, zo vertelt een van de pilotdeelnemers:

"Ik ga vanaf deze week vanuit bewind gesprekken voeren met mensen die onder bewind willen. Ik heb Rechtspraak GPT gebruikt om mijn verhaal wat ik met een rechthebbende moet bespreken in Nederlands B1 niveau te herschrijven. Ik heb daar best wat dingen uitgehaald die ik weer kan gebruiken in mijn gesprekken om het makkelijker te kunnen verwoorden wat bewind precies is."

Wat mogen gebruikers met RechtspraakGPT?

Er zijn wel een aantal kaders. Zo mag RechtspraakGPT in lijn met de AI-verordening **niet** worden ingezet in het primaire proces. Daarnaast mogen er conform de AVG en interne dataclassificatie van de rechtspraak **geen** processtukken, persoonsgegevens of bedrijfsgevoelige informatie in de tool worden verwerkt.

5.1(2)e

Waarom zijn we gestart met een pilotfase?

Door gebruikers te laten testen en gebruikersfeedback op te halen, kunnen we RechtspraakGPT optimaal inrichten aan de hand van de gebruikerswensen. We hebben een eerste groep van zo'n honderd vertegenwoordigers (van rechters tot administratief medewerkers) vanuit alle gerechten benaderd om mee te kunnen testen. Met de feedback die we ontvangen kunnen we RechtspraakGPT verbeteren zodat er straks een robuuste versie is om eind dit jaar verder te implementeren binnen de organisatie.

Gebruikers zijn over het algemeen positief over het samenvatten van documenten, het schrijven van nieuwe teksten of het doen van databewerkingen in Excel. Natuurlijk zijn er een aantal verbeterpunten gevonden zoals het feit dat antwoorden nog niet 100% vrij zijn van fouten. Controle blijft altijd essentieel. Ook staat het contentfilter dat persoons- en procesgegevens moet afvangen soms iets te zwaar ingesteld, waardoor RechtspraakGPT geen antwoord geeft op vragen die wel toegestaan zijn.

Interesse om ook mee te doen?

Ben jij ook geïnteresseerd in het testen van RechtspraakGPT? Er zijn nog een aantal plekken in de pilot per november. Kom met ons in contact via [5.1\(2\)i@rechtspraak.nl](mailto:5.1(2)i@rechtspraak.nl).

AI-GELETTERDHEID: COLUMN 5.1(2)e

Wat gebeurt er als kunstmatige intelligentie het werk van de rechter binnendringt? Wie de proef met RechtspraakGPT volgt, krijgt daar een indruk van. Er wordt – zonder gebruik te maken van echte dossiers of persoonsgegevens – geëxperimenteerd met het maken van samenvattingen, het doen van jurisprudentieonderzoek, het schrijven van persberichten en het maken van vertalingen — ook op taalniveau B1, zodat meer mensen onze uitspraken kunnen begrijpen. De eerste resultaten zijn bemoedigend. En daarmee rijst de vraag: kan deze technologie nóg een stap verder? Kan zij ooit een volledig vonnis schrijven in een complexe zaak?

Maar gemak kent een keerzijde: er is een reëel risico dat we iets van ons ambacht verliezen — het juridisch analyseren, redeneren en schrijven. De Europese AI-verordening probeert richting te geven aan deze ontwikkeling. Die legt niet alleen verplichtingen op aan ontwikkelaars, maar vraagt ook van organisaties dat zij hun medewerkers voldoende AI-geletterd maken: leren begrijpen wat de technologie kan, waar de risico's liggen en hoe we haar verantwoord gebruiken.

AI-geletterdheid betekent technologie niet alleen gebruiken, maar ook begrijpen, beoordelen en op verantwoorde wijze toepassen binnen het rechterlijk werk. Ze vraagt om kennis, reflectie en bewustzijn van de grenzen van automatisering. Uiteindelijk gaat het om onze eigen houding. De vraag is hoe wij deze instrumenten zó inzetten dat ze ons redeneren verdiepen in plaats van overnemen. En dan blijkt AI een uitstekende sparringpartner — niet omdat ze voor ons redeneert, maar omdat ze ons dwingt scherper te denken. Waar een collega soms instemmend knikt, legt een algoritme genadeloos bloot waar een redenering wankelt of een formulering hapert.

Wie met AI werkt, merkt al snel: het systeem is zo goed als de vragen die je stelt. Wie onnauwkeurig vraagt, krijgt oppervlakkige antwoorden; wie kritisch stuurt, ontdekt nuance en samenhang. AI-geletterdheid vraagt dus ook dat we leren hoe we technologie aansturen — en het denken niet aan haar overlaten.

AI is geen digitale rechter, maar een instrument dat meedenkt zonder oordeel. Het kan informatie ordenen, patronen herkennen en redeneringen aanscherpen, maar betekenis geven, wegen en oordelen blijven mensenwerk. Het gebruik van AI vraagt daarom om digitaal vakmanschap: weten wanneer je het systeem kunt vertrouwen en wanneer niet.

Dat is de kern van AI-geletterdheid: technologie bewust inzetten om het eigen denken te versterken. Wie AI-geletterd is, ziet in technologie geen vervanging van het oordeel, maar een spiegel die het denken scherpt.

5.1(2)e

Podcastaflevering: *How Crime is Accelerated by AI – The Europol Podcast*

Luistertip van [5.1\(2\)e](#)

Kunstmatige Intelligentie geeft de georganiseerde misdaad een enorme boost, maar hoe precies? In deze aflevering van *The Europol Podcast* wordt er uitgelegd hoe de georganiseerde misdaad sneller groeit en efficiënter wordt, doordat criminele netwerken in staat worden gesteld door AI om mensen sneller en nauwkeuriger te raken. Verschillende opsporingsexperts uit de EU zijn aan het woord, over de nieuwste trends in de cybercrime. Beluister de podcast [hier](#).

Boek: *Freedom to Think*, Susie Alegre (2023)

Leestip van [5.1\(2\)e](#)

Zonder ook maar een moment te aarzelen delen we onze meest intieme gedachten met techbedrijven ter waarde van biljoenen dollars. Hun algoritmes categoriseren ons en trekken verontrustende conclusies over wie we zijn. Ze bepalen onze gedachten, keuzen en acties: van wie we daten, tot op wie we stemmen. Dit is slechts het nieuwste front in een eeuwenoude strijd. Dit boek laat zien hoe kwetsbaar we zijn voor manipulatie door AI.

AI IN DE MEDIA

Een greep aan nieuwsartikelen van de afgelopen maand op het gebied van AI.

- 1 SEPT [Overheid moet glashelder zijn over inzet genAI - iBestuur](#)
- 5 SEPT [AI-bedrijf schikt voor 1,5 miljard dollar voor schenden auteursrecht - NOS](#)
- 12 SEPT [Albanië maakt AI minister van Aanbestedingen in strijd tegen corruptie - NOS](#)
- 18 SEPT [Nieuwe AI-tool voorspelt risico op meer dan duizend ziektes - NOS](#)
- 20 SEPT [AI volop gebruikt deze verkiezingen – maar is het te vertrouwen? - RTL Nieuws](#)
- 23 SEPT [Nobelprijswinnaars en techprominenten willen rode lijn voor AI - de Volkskrant](#)
- 24 SEPT [Toezichthouder roept op om LinkedIn-profiel niet te laten gebruiken voor AI - NOS](#)
- 25 SEPT [Spotify pakt AI aan om artiesten te beschermen: 75 miljoen liedjes verwijderd - NOS](#)
- 26 SEPT [ChatGPT als hulp bij mentale problemen: 'Liever AI dan therapie' - NOS](#)
- 2 OKT [Rechter: Instagram en Facebook moeten algoritmevrije optie krijgen - NOS](#)
- 2 OKT [AP en ACM: AI-chatbots mogen mensen niet volledig vervangen bij klantenservice - Tweakers](#)
- 6 OKT [Politie waarschuwt ouders voor geintje met AI-zwerver - NOS](#)
- 9 OKT [Tech-expert waarschuwt voor roekeloos experiment OpenAI: Sora 2 - iBestuur](#)
- 9 OKT [Hoe AI-beelden nog moeilijker te onderscheiden worden van echt: Sora 2, de nieuwe videogenerator van OpenAI - VRT NWS: nieuws](#)
- 10 OKT [Externe partij deelt data Australische overheid met ChatGPT - iBestuur](#)
- 21 OKT [Privacywaakhond waarschuwt: vertrouw AI-chatbots niet als stemhulp - NOS](#)
- 22 OKT ['Overleden paus nog aan het werk', AI-chatbot bij nieuws nog vaak in de fout - NOS](#)
- 25 OKT [Google zet gekleurde AI-antwoorden midden in campagnetijd aan, uit, en weer aan - Nieuwsuur](#)
- 27 OKT [Twee PVV-Kamerleden vallen met nepbeelden anoniem Timmermans aan, GroenLinks-PvdA doet aangifte - de Volkskrant](#)

VRAAG VAN DE MAAND: WAT WORDT ER BEDOELD MET DE TERM 'BLACK BOX'?

De meeste AI-modellen zijn een 'black box'. Bij deze modellen is de precieze werking onduidelijk voor de gebruiker en vaak ook voor de ontwikkelaar. Je weet wat de input is die je in het model stopt en wat de output is, maar je weet niet precies welke stappen het model doorloopt om tot dat resultaat te komen. Veel geavanceerde AI-systemen, zoals ChatGPT, zijn zulke black boxes: ze zijn zo complex dat zelfs hun makers niet precies weten wat er in elke stap gebeurt. Dit kan het lastig maken om de uitkomsten te vertrouwen, omdat je niet kunt nagaan hoe de output tot stand is gekomen.

Wil je zelf een vraag insturen? Mail dan naar rechtspraak@rechtspraak.nl

AGENDA

DI 4 NOV

15 :30 – 17 :00

Webinar Europese normen AI

De AI-verordening stelt regels voor veilige en betrouwbare AI-systemen en zorgt dat de rechten van mensen en bedrijven worden beschermd. Zo worden de risico's van AI-systemen en -toepassingen aangepakt, biedt ze duidelijkheid voor nieuwe te ontwikkelen AI en kunnen we zo optimaal van de kansen van AI profiteren.

Ter ondersteuning van de AI-verordening worden Europese normen gemaakt, specifiek voor hoog-risico AI. Deze normen beschrijven o.a. kwaliteitsmanagement, risicoanalyse en cybersecurity. Het ontwikkelen van de Europese normen is uitdagend vanwege de complexiteit van het onderwerp dat volop in ontwikkeling is, de maatschappelijke discussie erover, de hoeveelheid normen en de strakke tijdslijn.

Het ministerie van Economische Zaken en NEN organiseren een webinar om u bij te praten, uw vragen te beantwoorden en u uit te nodigen uw inzichten en zienswijzen mee te geven. Aanmelden kan kosteloos via [deze link](#).

DI 11 NOV

12 :00 – 13 :00

Broodje AI: Transparantie en Algoritmen met Esther Nieuwenhuizen (lunchlezing JenV)

Meer informatie is te vinden via [JenV connect](#).

MA 17 NOV

12 :00 – 18 :00

Tweede AI-community-bijeenkomst (Utrecht)

Nog geen lid van de community? Stuur een mailtje naar AI@rechtspraak.nl

~~**DO 20 NOV**~~

~~**12 :00 – 13 :00**~~

Webinar geannuleerd

DO 4 DEC

12 :00 – 13 :00

Webinar AI & het Verschoningsrecht met Maša Galič (VU Amsterdam)

Dit webinar is te bekijken via [deze link](#).

DI 9 DEC

12 :00 – 13 :00

Broodje AI: Beeldanalyse met AI met Michiel Buil en Alma Liezenga (lunchlezing JenV)

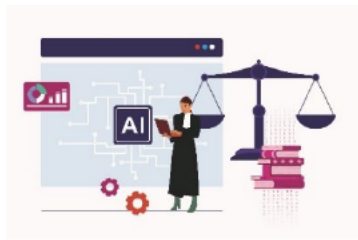
Meer informatie is te vinden via [JenV connect](#).

MEER WETEN?

Kijk voor meer info op [Programma AI bij de Rechtspraak](#)

Vragen, ideeën? AI@rechtspraak.nl

FAQ

NIEUWSBRIEF

Programma AI

september 2025

INLEIDING

Het programma inspireert, initieert en voert regie op AI vraagstukken binnen de Rechtspraak. Met een organische aanpak, rekening houdend met de kernwaarden van de Rechtspraak, bouwen we aan een robuust toekomstbestendig AI portfolio. We leren door te starten met de inzet van AI bij laagrisico toepassingen en delen ervaringen met keten- en samenwerkingspartners. In deze nieuwsbrief delen we onze maandelijkse voortgang en verzamelen we lees- en luistertips rondom het onderwerp AI.

IN DEZE NIEUWSBRIEF

- [AI-community Rechtspraak](#)
- [AI-denktank](#)
- [Nieuw: lunchlezingen en webcolleges](#)
- [Statusupdate AI-toepassingen](#)
- [Afstemming LOV's](#)
- [AI-deep dive](#)
- [Kijk- lees- en luistertips](#)
- [AI in de media](#)
- [Vraag van de maand](#)
- [Agenda](#)

AI-COMMUNITY RECHTSPRAAK

Het programma AI is bezig met het opstarten van een AI-community. Deze community is bedoeld voor alle medewerkers van de Rechtspraak die willen meedenken over vraagstukken rondom AI en de Rechtspraak. AI heeft immers enorme potenties voor de Rechtspraak, maar deze kansen moeten we op een weloverwogen en verantwoorde manier benutten. Middels een community kunnen we hier samen aan werken.

Op 15 september (van 09:30-11:00) vindt de eerste online community-bijeenkomst plaats. Deze zal in het teken staan van kennismaken met het programma en met elkaar. Ook zullen we samen verkennen wat de doelen van de community zullen worden.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Kennismaken
- AI-strategie en programmaplan
- Waarom een AI-community?
- Concrete doelen van de community en welke acties/middelen kunnen we daaraan verbinden?

Wil je ook bijdragen aan de community? Neem dan contact met ons op via nieuws@rechtspraak.nl.

AI DENKTANK

De Rechtspraak heeft sinds juni 2024 een denktank AI. Daarin zitten rechters en wetenschappers die helpen vormgeven hoe de Rechtspraak omgaat met AI-technologie. De denktank AI bestaat uit wetenschappers [\(5.1\(2\)\)](#), [\(5.1\(2\)e\)](#), en [\(5.1\(2\)e\)](#) rechters [\(5.1\(2\)e\)](#), [\(5.1\(2\)e\)](#), [\(5.1\(2\)e\)](#), en [\(5.1\(2\)e\)](#).

Het gaat om vele vragen die rechtsfilosofisch en ethisch zijn. Waar raakt AI-technologie de grondbeginselen van de rechtspraak en de rechtsstaat? Hoe blijven we voldoen aan de vereisten voor een eerlijk proces? Hoe voorkomen we dat de rechter beïnvloed

wordt? Zijn we niet te afhankelijk van Big Tech? Hoe houden we algoritmen en de onderliggende datasets eerlijk en zonder vooroordelen? Mogen we advocaten verbieden om generatieve AI te gebruiken in hun pleitnota?

Kortom, belangrijke vragen waar we als Rechtspraak bij stil moeten (blijven) staan.

NIEUW: LUNCHLEZINGEN EN WEBCOLLEGES

Elke maand organiseert het programma AI een online lunchlezing (van 12:00-13:00). Deze gaan stuk voor stuk over hoe verschillende AI-onderwerpen de Rechtspraak (gaan) raken. Op 18 september geeft fraude-expert [Sjoerd de Boer](#) (ABN AMRO) ons een inkijkje achter de schermen bij het fraudepreventieteam van de ABN AMRO. Hoe gebruiken zij AI om fraude op te sporen? Maar minstens net zo belangrijk: fraudeurs maken ook gebruik van AI! Dit gaat inmiddels verder dan nep-mails of valse documenten. Ook generatieve AI wordt gebruikt om te frauderen. Hoe herken je AI-gegenereerde fraude? Hoe bepaal je de echtheid van een bewijsstuk? Wat heeft dit voor impact op de maatschappij?

Deze eerste lunchlezing vindt plaats op 18 september van 12:00-13:00 en is te bekijken via [deze link](#)

Liever leren in je eigen tijd? Er zijn een aantal webcolleges ontwikkeld over AI. In slechts tien minuten leer je op een laagdrempelige manier meer over de basis van AI. Bekijk de webcolleges hier: [AI & Algoritme – SSR](#)

STATUSUPDATE AI TOEPASSINGEN

Goed nieuws: het AI-team van IVO heeft een eerste versie van RechtspraakGPT gerealiseerd. Medio september wordt er een kick-off gehouden met de eerste pilotgroep. Deze groep gebruikers is breed vertegenwoordigd van rechters tot communicatieadviseurs en administratief personeel uit de verschillende gerechten.

De pilotgroep mag als eerste RechtspraakGPT gaan testen en feedback leveren. Verwachting is om de toepassing RechtspraakGPT begin 2026 landelijk uit te rollen voor alle medewerkers van de Rechtspraak.

In de volgende nieuwsbrief zullen we de eerste ervaringen delen en een oproep plaatsen voor deelname aan de tweede fase van de pilot, stay tuned!

The screenshot shows the 'IVO Rechtspraak' interface. At the top, there's a header with the IVO logo and 'IVO Rechtspraak'. On the right, there's a 'Geschiedenis' (History) button. The main chat area contains a message from the system: 'Zet onderstaande tekst om naar B1-taalniveau: Deelname aan brancardrace in kader van oefening voor (onder)officieren. Blijvend letsel aan knie. Bedrijfsongeval. Geen schending zorgplicht. Staatssecretaris hoeft niet op voorhand bescherming te bieden tegen alle denkbare risico's. Verzoek om schadevergoeding terecht afgewezen.' Below this, there's a response from the AI: 'Hier is de tekst in B1-taalniveau: Er was een brancardrace als oefening voor (onder)officieren. Tijdens deze oefening raakte iemand blijvend gewond aan zijn knie. Dit wordt gezien als een bedrijfsongeval. Er is geen fout gemaakt door de werkgever. De staatssecretaris hoeft niet alle mogelijke risico's vooraf te voorkomen. Het verzoek om schadevergoeding is daarom terecht afgewezen. Als u wilt, kan ik de tekst nog eenvoudiger maken of verder toelichten. AI-gegenereerde inhoud kan onjuist zijn.' There's a thumbs up and thumbs down icon next to the AI response. Below that, another system message says: 'Moet begrijpelijk zijn voor een 10-jarig kind.' The AI responds: 'Natuurlijk! Hier is de tekst in taal die een 10-jarig kind kan begrijpen: Er was een wedstrijd met een brancard voor mensen die leren om officier te worden. Tijdens die wedstrijd kreeg iemand een pijnlijke knie die niet meer helemaal beter wordt. Dit noemen ze een ongeluk op het werk. De baas heeft zijn best gedaan om het veilig te maken. De baas hoeft niet alle gevaarlijke dingen te voorkomen. Daarom kreeg die persoon geen extra geld voor zijn pijn. Wil je dat ik het nog makkelijker maak?' At the bottom, there's a text input field with a placeholder 'Typ een nieuwe vraag...' and a send button.

Voorbeeld dialoog in RechtspraakGPT

AFSTEMMING LOV'S

Het programma legt vraagstukken voor aan de vakinhoud om de dialoog en discussie over AI te bevorderen, en te kijken of er maatregelen nodig zijn om de kernwaarden van de rechtspraak te waarborgen. De komende tijd zullen verschillende onderwerpen

aan bod komen. Denk bijvoorbeeld aan of er voorwaarden moeten worden gesteld aan processtukken nu partijen steeds vaker gebruik maken van AI om deze op te stellen, en hoe AI het bewijsrecht beïnvloedt.

AI-DEEP DIVE

Als AI-team vinden we het belangrijk om onze eigen AI-kennis te blijven ontwikkelen. Daarom hebben we vorige week een eerste *AI Deep Dive* georganiseerd. Hierbij was niet alleen het programmteam aanwezig, maar ook de mensen die betrokken zijn bij het realiseren van RechtspraakGPT. Tijdens deze sessie zijn we dieper ingegaan op verschillende AI-technieken en hebben we meer inzicht gekregen in de geschiedenis van AI.

Wil jij samen met je team ook meer weten over AI? Wij komen graag langs om hier meer over te vertellen. Neem gerust contact op om de mogelijkheden te bespreken.

KIJK- LEES EN LUISTERTIPS

Podcastaflevering: *Update ChatGPT valt tegen – wat zegt dat over de opmars van AI?*

Er werd reikhalzend naar uitgekeken: de nieuwste versie van ChatGPT. Maar de opgeklapte verwachtingen werden niet waargemaakt. Waar de teleurstelling over GPT-5 in zit, vertelt AI-deskundige Laurens Verhagen. En aandacht voor de nieuwe AI-assistent in Whatsapp en de waarde en het risico van een 'chatbot-therapeut'. Beluister de podcast [hier](#).

Fragment VPRO Tegenlicht: *Wanneer barst de AI-bubbel?*

Dit zijn de gevolgen van de wereldwijde AI-wedloop volgens econoom Andy Xie. Bekijk het fragment [hier](#).

Boek: *Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies*, Nick Bostrom (2014)

Dit boek verkent de existentiële risico's van kunstmatige intelligentie. Wat gebeurt er als de mensheid iets maakt wat slimmer is dan zichzelf? Het boek is geschreven ruim voordat generatieve AI opkwam.

Boek: *The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and the Policy of Artificial Intelligence* (2025)

Een wetenschappelijk boek door gerespecteerde academici in het vakgebied met ontzettend veel relevante informatie over AI, recht, beleid en de impact op verschillende sectoren. Het boek is volledig openbaar te raadplegen via [deze link](#).

AI IN DE MEDIA

Een greep aan nieuwsartikelen van de afgelopen maand op het gebied van AI.

- 16 JULI [Meer inzet van AI vergroot afhankelijkheden, waarschuwt AP - iBestuur](#)
- 16 JULI [Wetenschappers stoppen geheime boodschappen in artikelen om AI's te paaien | de Volkskrant](#)
- 23 JULI [Overheid VS wil AI-ontwikkeling versnellen door minder te reguleren - IT Pro - Nieuws - Tweakers](#)
- 25 JULI [Het rabiante buitenbeentje onder de chatbots is door Musk gewoon zo getraind - NRC](#)
- 31 JULI [Kabinet wil Awb aanpassen voor transparanter gebruik van algoritmes - Binnenlands Bestuur](#)
- 2 AUG [ChatGPT stopt met optie om chats door zoekmachines te laten indexeren - Tweakers](#)
- 8 AUG [Opeens een blauw-paarse cirkel met 'Meta AI' in je WhatsApp: wat is dat? – NOS](#)
- 22 AUG [Concrete stappen naar toezichtstelsel op AI en algoritmes – Binnenlands Bestuur](#)
- 22 AUG [Vier redenen waarom AI-beeld populair is bij uiterst rechts - NRC](#)
- 28 AUG [Rechtszaak om verplichte algoritmes op Instagram: 'Moet uitgeschakeld kunnen' – NOS](#)
- 30 AUG [Volgens OpenAI's Sam Altman is er een AI-bubbel. Heeft hij gelijk? - de Volkskrant](#)
- 31 AUG [AI bedreigt de carrièrestart van jonge advocaten op de Zuidas – FD](#)

VRAAG VAN DE MAAND: WAT IS EEN AI-HALLUCINATIE?

Als een AI-model een fout of misleidend antwoord geeft, dan noemen we dat 'hallucineren'. Omdat dit antwoord vaak door een AI-model gepresenteerd wordt als de waarheid, is dit een groot risico. Veel mensen hebben namelijk de neiging tot *automation bias*, waarbij ze (onbewust) te veel vertrouwen hebben in de uitkomsten van geautomatiseerde systemen zoals een AI-model.

Hallucinaties kunnen onder andere ontstaan doordat het AI model is getraind op foutieve of misleidende informatie. Ook kan er informatie ontbreken in de trainingsdata, waardoor het model niet alle benodigde informatie heeft om jouw vraag te beantwoorden en dit dan zelf gaat invullen.

Meer weten over dit onderwerp? Kijk dan het webcollege over generatieve AI via [deze link](#).
Zelf een vraag insturen? Mail dan naar [5.1\(2\)@rechtspraak.nl](mailto:5.1(2)@rechtspraak.nl)

AGENDA

MAANDAG

15 SEPT

09 :30 – 11 :00

Eerste online bijeenkomst van de AI-community. Aanmelden? Mail naar [5.1\(2\)@rechtspraak.nl](mailto:5.1(2)@rechtspraak.nl)

DONDERDAG

18 SEPT

12 :00 -13 :00

Het eerste webinar van het programma wordt gegeven door [5.1\(2\)e](#). Hij is werkzaam bij de ABN AMRO als fraudedetectie-expert en zal ons meenemen in de wereld van Fraude & AI. Dit webinar is voor iedereen binnen de Rechtspraak te bekijken via [deze link](#).

MAANDAG

3 NOV

09 :30 – 16 :30

Eendaagse cursus AI-Act voor juristen via SSR. Hierin leer je hoe je de AI-verordening, de Europese AI-wetgeving, concreet toepast in de dagelijkse praktijk. Meld je aan [via SSR](#).

MEER WETEN?

Kijk voor meer info op [Programma AI bij de Rechtspraak](#)
Vragen, ideeën? [5.1\(2\)@rechtspraak.nl](mailto:5.1(2)@rechtspraak.nl)
[FAQ](#)

Om tekst op te maken

- Gebruik de Stijlen die zijn vastgelegd.
- Deze zijn te vinden in het Lint onder Start - Stijlen

Om een rij toe te voegen in de tabel:

- Ga op een rij staan
- Ga in het Lint naar Indeling
- Kies bij Rijen en Kolommen voor Hieronder of Hierboven invoegen

Een afbeelding plaatsen:

- Plaats de cursor in de cel waar de afbeelding geplaatst moet worden en ga in het lint naar Invoegen – Afbeelding
- Zoek de afbeelding op en plaats deze in de tabelcel

Kleurbalkje aan de zijkant

- Het kleurbalkje aan de zijkant is een getekende vorm die in de tabelcel is geplaatst
- Maak het balkje even hoog als de foto die ernaast staat.
 - Check hoe hoog de foto is door de foto te selecteren en in het Lint naar **Afbeeldingsindeling – Grootte** te gaan
 - Selecteer het balkje. Ga in het Lint naar Vormindeling – Grootte en vul de hoogte in
- Je kunt het balkje ook een andere vulkleur uit het kleurenschema geven
- Geef de KOP in die rij dezelfde kleur als het balkje

De tabel in Outlook plakken:

- Selecteer in Word de hele tabel.
- Toets Ctrl-C om te kopiëren
- Open een lege mail in Outlook
- Plak de tabel in de mail door Ctrl-V te toetsen
- Als plakoptie kies je **Keep Source Formatting / Bronopmaak behouden (heel belangrijk!)**

Wat is AI?

AI is het nabootsen van menselijke vaardigheden met een computersysteem, zoals redeneren, anticiperen en plannen om zichzelf automatisch bij te sturen. Dat doet AI op basis van statistiek; zo berekend ChatGPT met kansberekening het volgende woord.

AI kent vele verschijningsvormen. Enerzijds manifesteert AI zich in de casuïstiek. Hoe gaan we om met door AI gegenereerde proces- en bewijsstukken? Welk effect heeft AI op bewijsvoering, equality of arms? Anderzijds biedt AI de Rechtspraak zelf ook kansen. Hoe benutten we die? Hoe zetten we AI in op de grote vraagstukken van de Rechtspraak?

Er is niet één AI-oplossing voor alles. Sowieso is het van belang te blijven toetsen of AI wel een middel is om een vraagstuk op te lossen. Om te voorkomen dat er een wildgroei van oplossingen ontstaat zal er gewerkt worden aan het ontwikkelen van een AI-portfolio.

FAQ

✓ Vraag	Antwoord
Hoe werkt AI?	... AI is een zelflerend algoritme. Ze hebben geleerd van gro ze patronen kunnen herkennen. De output (uitkomst) var statistiek en is dus niet bij elke input hetzelfde. Kijk hier het Webcollege Wat is AI en wat kan AI beteken
Wat is generatieve AI?	... Generatieve AI is in staat om nieuwe dingen te generer etc.
Welke risico's zijn er bij openbare generatieve AI toepassingen (denk aan ChatGPT, Copilot)?	... Het gebruik ervan binnen de Rechtspraak brengt grote ju met zich mee. Denk hierbij aan risico's met betrekking to van de antwoorden of het lekken van vertrouwelijke infor Rijksoverheidsbeleid .
Waarom wordt openbare AI tooling zoals ChatGPT niet dichtgezet?	... We zien dat er binnen de organisatie een grote behoefte programma zijn we zijn hard aan de slag om dit jaar een realiseren. De komende periode zullen we ook veel aand en welke risico's er zijn. We komen ook graag langs op lo AI en over de ontwikkelingen binnen de Rechtspraak. Pro We zien dat sommige apps die geblokkeerd zijn met een worden, bijvoorbeeld met Copilot. zie IVO Bestuursberich vragen iedereen alert te blijven en geen gebruikt te make
Wat is er op tegen als ik een openbaar gepubliceerd	... Openbare toolings zoals ChatGPT geven geen inzicht of zi en regelgeving. Onduidelijk is of zij zich aan de regels (a

✓ Vraag document laat samenvatten door ChatGPT? Waarom mogen we RechtspraakGPT in eerst instantie alleen gebruiken in werkprocessen waarin vertrouwelijke bedrijfsinformatie en gevoelige persoonsgegevens geen rol spelen?	Antwoord herleidbaarheid van antwoorden is niet te verifiëren en o invoer van de gebruikers(gegevens) wordt opgeslagen er *** We hebben als Rechtspraak te maken met een aantal ran moeten voldoen bij inzet van AI. In de AI-verordening wordt onderscheid gemaakt tussen hoogrisicoprocessen. Er worden hoge eisen gesteld bij inz hoogrisicoprocessen waar we op dit moment niet aan kur Daarnaast is AI relatief nieuw voor ons binnen de Rechtspraak ook AI-geletterdheid. Om als organisatie ervaring op te d gekozen om te starten met AI toepassingen in de laagrisi in de ondersteunde bedrijfsprocessen AI aanbieden om d doen we ervaringen op waardoor we in de toekomst stee randvoorwaarden voor hoogrisicotoepassingen in te vulle de cloud te zetten kunnen we gebruik maken van de reke clouddiensten. Er wordt momenteel hard gewerkt om eer binnen ons eigen netwerk te laten draaien, maar dat kost Tevens volgt er begin 2026 nog een verduidelijking van d duiding zal geven bij het implementeren van AI. De aanp organisatie te implementeren.
Wat is het verschil tussen een laag- en hoogrisicoprofiel?	*** Met AI hebben we te maken met 2 risico profielen: Hoog / Laag risico vanuit de AI-verordening. We kiezen o niet voor hoogrisico omdat we (nog) niet aan de eisen vo Zie artikel 6 lid 2 Annex III en de eisen die de AI-verorde (zie o.a. art. 16).Rechterlijke oordeelsvorming is in de AI als een hoog risicoproces. AI-systemen die bedoeld zijn c gerechtelijke instantie te worden gebruikt om een gerech bij het onderzoeken en uitleggen van feiten of de wet en een concrete reeks feiten of om te worden gebruikt op so alternatieve geschillenbeslechting. De toelichting op de w en zal naar verwachting op 1 januari 2026 worden gepub Hoog / Laag risico vanuit data classificatie. Gevoelige dat niet buiten de muren van de Rechtspraak.